

Ο ΘΕΟΣ ΠΡΟΣΩΠΟ ἢ ΜΙΑ ΑΛΟΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ;

Αρχιμ. Χρυσοστόμου Μαϊδώνη
Προέδρου του Πν. Συμβουλίου τῆς Π.Ε.Γ.

(α' μέρος)

α. Ὁ Θεός πρόσωπο καὶ ὑπόσταση

Ὁ Θεός, κατὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ θεολογία, εἶναι πρόσωπο. Ἐτσι ἐμφανίσθηκε στὴν ἱστορία.

Ὁ Θεός μιλάει καὶ τὸν ἀκοῦμε καὶ τοῦ μιλάμε καὶ μᾶς ἀκούει.

Στὴν ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψη, ὁ Θεός εἶναι τρία πρόσωπα. Πατὴρ, Υἱός καὶ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐχουν τὴν ἴδια οὐσία. Θεός ὁ Πατὴρ, Θεός ὁ Υἱός, Θεός καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς ἕνας Θεός. Μία οὐσία, τρεῖς ὑποστάσεις. Τριάς ἐν μονάδι καὶ Μονάς ἐν Τριάδι.

Τό κάθε πρόσωπο ἔχει ὀλόκληρη τὴν θεότητα. Δέν εἶναι τό κάθε ἕνα τό ἕνα τρίτο τῆς οὐσίας τῆς θεότητος. Ὑπάρχει ἐνότητα τῶν τριῶν προσώπων. Τό πρόσωπο ταυτίζεται μέ τὴν ὑπόσταση. Καὶ ἡ οὐσία μέ τὴν φύση.

Τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀχρόνως.

Αὐτά τὰ ὑποστατικά ιδιώματα εἶναι «ἀκοινώνητα». Τὰ ὑποστατικά αὐτά ιδιώματα δέν μεταβάλλονται. Τό Filioquae¹ εἶναι αἴρεση γιατί καταστρέφει τό ὑποστατικό ἰδίωμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο ἐκπορεύεται ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς.

β. Ἐνέργειες

Στὴν σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν Θεό, ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ παραμένει ἀπρόσληπτη, ἀμέθεκτη, ἀπρόσιτη, ἀκατάληπτη. Μετέχουμε ὅμως τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι μεθεκτές.

Τὸν Θεόν τὸν προσεγγίζουμε καὶ τὸν γνωρίζουμε ἀπὸ τίς ἐνέργειές Του, οἱ ὁποῖες «κατεβαίνουν πρὸς ἐμᾶς». Μέσω τῶν ἐνεργειῶν Του ἀποκαλύπτει τὸν ἑαυτό Του καὶ ἔρχεται πρὸς ἐμᾶς.

Ἡ θεία φύση εἶναι πηγὴ τῶν θείων ἐνεργειῶν.

Οἱ ἐνέργειες προέρχονται ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ.

Οἱ θείες ἐνέργειες ἔχουν πηγὴ τὴν κοινή οὐσία καὶ εἶναι κοινές.

Ὅπως εἶναι θεία καὶ ἄκτιστη ἡ οὐσία, ἔτσι θεῖες καὶ ἄκτιστες εἶναι καὶ οἱ ἐνέργειες.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἀναφερόμενος στό θέμα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ λέει: «Ἐπειδὴ ἡ θεία ἐνέργεια ὑπάρχει ἀπὸ τῆς θείας φύσης καὶ μέσα ἐκεῖ θεωρεῖται αὐτή, ἀλλὰ δέν ὑπάρχει καθ' ἑαυτήν»².

Κτιστὴ εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς κτιστῆς φύσεως τῶν κτιστῶν.

1. Filioque (Φιλιόκβε). Κακοδοξία τῶν Παπικῶν ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό. «Οἱ Λατίνοι ἔχουν χαρακτηριθεῖ αἰρετικοὶ στὴν Ἡ' Οἰκουμένη Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας (Κωνσταντινούπολη 879) γιὰ τὴν αἴρεση τοῦ "FILIOQUE"». Πρωτοπρ. Γεωργίου Μεταλληνού, «Ὁμολογῶ Ἐν Βάπτισμα», 1996.

2. «Ἡ μὲν γὰρ θεία ἐνέργεια ἐκ τῆς θείας φύσεως ἐστὶ καὶ ἐνθεωρεῖται ταύτη κατὰ τοὺς θεολόγους, ἀλλ' οὐκ ἐστὶ καθ' αὐτήν, ἡ δὲ θεία φύση οὐκ ἐκ τῆς ἐνεργείας ἐστὶ καὶ καθ' αὐτήν ἐστὶ καὶ τῶν θείων ἐνεργειῶν ἐστὶ πηγὴ». «Ἡ περὶ Θεοῦ Ὁρθόδοξος Διδασκαλία», Μετάφραση στὴν Νεοελληνικὴ ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο βιβλίον τοῦ Μέγα Λ. Φαράντου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀθήνα, 1985, σσ. 423 – 428.

Άκτιστη είναι ή ενέργεια τής άκτίστου ούσίας του Άκτίστου Θεού.

Ουδέποτε ή άκτιστη θεία φύση μπορεί νά έχει κτιστή ενέργεια.

γ. Η «ένέργεια» τής «Νέας Έποχης»

Στήν «Νέα Έποχή» χρησιμοποιείται ό όρος ενέργεια, μέ τήν έννοια του Ίνδουισμού καί τών άλλων ανατολικών θρησκευμάτων. Στα Ανατολικά θρησκευματα δέν υπάρχει ή πίστη σέ προσωπικό Θεό.

• Τά ίνδουϊστικά συστήματα άρνούνται τήν ύπαρξη ενός προσωπικού υπέρτατου Θεού, δημιουργού καί κυβερνήτη του κόσμου. Παραδέχονται ένα άπρόσωπο πανσυμπαντικό Θεό, τό Βράχμαν, πού θεωρείται ως μιά ύψιστη, άπρόσωπη άρχή, πού βρίσκεται πάνω άπό όλα, μέσα σ' όλα, περικλείει τά πάντα καί διαποτίζει τά πάντα. Σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία αυτή τό Βράχμαν είναι ό αιθέρας, ή ζωή, τό κενό. Περιλαμβάνει ό,τι υπάρχει καί ό,τι δέν υπάρχει καί βρίσκεται πέρα άπό κάθε όρισμό³.

• Κατά τήν άποψη του Θιβετιανού Βουδδισμού δέν γίνεται δεκτή ή ύπαρξη ενός Θεού ως δημιουργού του κόσμου. Η ψυχή του ανθρώπου δέν άποτελεί αυτούσια όντότητα. Τό πνεύμα είναι μιά ροή συνείδησης πού διαρκώς ανανεώνεται καί μετά τό θάνατο μετενσαρκώνεται σέ άλλα σώματα.

• Ο Ταοϊσμός μαζί μέ τόν Βουδδισμό έχουν κατηγορηθεί ως άθειϊστικές θρησκείες, γιατί παρουσιάζονται ως φιλοσοφίες πού δέν προτείνουν καμιά συγκεκριμένη θεότητα.

Τό Ταό είναι ή προέλευση καί καταγωγή τών πάντων. Η ούσία αυτή δίνει ζωή σέ μιά πνοή πού φέρνει στήν ύπαρξη τό πρωτογενές χάος. Κατόπιν παράγεται κίνηση μέσω τής ενεργού άρχής του Γιάνκ καί τής σταθερότητας του Γίν.

3. James G. Lochtefeld, The Illustrated Encyclopedia of Hinduism, (2002), σ. 122 καί <https://el.wikipedia.org/wiki/Βράχμαν> (Ίνδουισμός).

• Στόν Ταντριισμό ό Σίβα είναι τό άνωτερο ενεργειακό κέντρο καί ενεργοποιείται μέ τήν σεξουαλική πράξη.

• Κατά τόν ιδρυτή τής Άρμονικής ζωής Ρ. Νάτζεμυ «κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι ή εκδήλωση τής μίας καί μόνης Κοσμικής ενέργειας, αυτής τής δύναμης πού δημιουργεί, συντηρεί καί κινεί τό σύμπαν μέσα στό όποιο ύπάρχουμε καί έξελισσόμαστε. Η άληθινή μας φύση είναι αυτή ή ενέργεια. Η θείκη αυτή ενέργεια μπορεί νά χρησιμοποιηθεί προσφέροντας βοήθεια στους άλλους, βοηθώντας τους νά ξεπεράσουν διάφορα έμπόδια καί νά επανακτήσουν τήν υγεία, τήν ευτυχία καί τήν άρμονία τους. Η πηγή τής θείας ενέργειας είναι ό Θεός, ή θείκη ύπαρξη, ή παγκόσμια συνειδητότητα μέσα στόν άνθρωπο⁴.

Έδω ή ενέργεια όνομάζεται «θεία ενέργεια». Προσδιορίζεται μέσα στόν άνθρωπο καί όχι ένα πρόσωπο έξω άπό αυτόν.

• Στίς άποκρυφιστικές ομάδες τής «Νέας Έποχης» καί τίς ομάδες πού προέρχονται άπό τίς ανατολικές θρησκείες, ή άσθένεια κατανοείται ως «μπλοκάρισμα» τής όμαλης ροής τής ενέργειας (τύπου Πράνα, Τσί, Συμπαντικής ενέργειας κ.ά.) στό ανθρώπινο σώμα⁵.

• Οί λεγόμενες «έναλλακτικές θεραπείες» άποτελούν έφαρμογή στό χώρο τής υγείας τών περί Θεού, ανθρώπου καί κόσμου αντίληψεων τών ανατολικών θρησκείων καί τής «Νέας Έποχης του Ύδροχόου» καί γι' αυτό είναι πίο σωστό νά όνομάζονται: «Ίατρική τής Νέας Έποχης».

Γιά τίς ομάδες αυτές όλα είναι ενέργεια, όλα είναι Ένα («Έν τό πάν» τής Θεοσοφίας) καί όλα είναι Θεός. Όλα τά όντα (άρα καί ό άνθρωπος) κολυμπούν σ' έναν ωκεανό ενέργειας. Όταν ή ενέργεια αυτή ρέει όμαλά, είμαστε υγιείς. Όταν κάπου «μπλοκάρεται»,

4. <http://www.armonikizoi.com/2014/philosophy>

5. ΚΕ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη Έντεταλμένων Ορθοδόξων Έκκλησιών καί Ίερών Μητροπόλεων γιά θέματα αίρέσεων καί παραθρησκείας, Βόλος, 4-6/11/2013. http://www.ppu.gr/greek/25_panor_gr.html

άρρωσταίνουμε. Η θεραπεία –λένε– συνίσταται, στο ξεμπλοκάρισμα της ενέργειας. Μέ βάση αυτή τη θεώρηση, διδάσκουν ότι ο άνθρωπος, ανακαλύπτοντας τον «Θεό - Έαυτό» του και ενεργοποιώντας τις απόκρυφες δυνάμεις, πού δήθεν κρύβει μέσα του, μπορεί νά αυτοθεραπεύεται. Ως αυτοθεραπεία νοείται τό «ξεμπλοκάρισμα» της ενέργειας⁶.

Οί ποικιλώνυμες «εναλλακτικές θεραπείες» εισηγούνται τρόπους «ξεμπλοκαρίσματος» αυτής της ενέργειας. Έτσι, ή Όμοιοπαθητική, π.χ. προτείνει τό δυναμοποιημένο όμοιοπαθητικό φάρμακο, ό Βελονισμός τήν τοποθέτηση βελονών σέ κατάλληλα σημεία τών, κάτ' αὐτούς, «ενεργειακῶν καναλιῶν» τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Άλλες πάλι «θεραπείες», ὅπως τό Ρέϊκι, προτείνουν τό «ξεμπλοκάρισμα» «διά ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἀπό ἕνα ὑψηλῆς πνευματικῆς στάθμης ἄτομο... πού στήν πραγματικότητα εἶναι κανάλι παγκόσμιων ἐνεργειῶν...»⁷.

Θά πρέπει νά ποῦμε γενικῶς ὅτι ὅλες οἱ περιπτώσεις «Ίατρικῆς» τῆς λεγομένης «Νέας Ἐποχῆς» κατατάσσονται σέ δύο μεγάλες κατηγορίες:

α) Αὐτές χωρίς ἐμπειρικό (ύλικό) ὑπόβαθρο. Τυπικό παράδειγμα ἀποτελεῖ τό Ρέϊκι. Ἐδῶ ὁ «θεραπευτής» οὔτε κἄν ἐγγίζει τόν ἀσθενῆ. Ὑποτίθεται ὅτι τόν θεραπεύει πλησιάζοντας τά χέρια του στό σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς καί ξεμπλοκάροντας ἔτσι τή μπλοκαρισμένη του ἐνέργεια.

β) Αὐτές, ὅπου συνυπάρχει ὑλικό καί μή ὑλικό ὑπόβαθρο· π.χ. ή Όμοιοπαθητική. Τό ὑλικό ὑπόβαθρο εἶναι τό όμοιοπαθητικό φάρμακο. Τό μή ὑλικό εἶναι ὅλα αὐτά πού θά δοῦμε γιά «συμπαντικές ἐνέργειες» κ.λπ.

Βασική παραδοχή ὅλου τοῦ ἀποκρυφιστικοῦ - ἐσωτεριστικοῦ χώρου καί τῶν ἀνατολικῶν θρησκευτῶν (ἰνδουισμού-βουδδισμού) –ἀπό ἐκεῖ τήν πῆρε μέσῳ θεοσοφίας καί ή λεγομένη «Νέα Ἐποχή τοῦ Ὑδρο-

χόου»– εἶναι ή ἀντιεπιστημονική ἀντίληψη, ὅτι ὑπάρχει μία παγκόσμια ἐνέργεια, ὡσάν ἕνας ὠκεανός μέσα στόν ὁποῖο «κολυμποῦν» ὅλα τά ὄντα.

Ὅπως γράφει ὁ Γιώργος Βυθούλκας: «Ἡ πιό πιθανή ὑπόθεση γιά τήν κατάσταση τοῦ ὕπνου εἶναι ὅτι “κολυμπᾶμε σέ μιά διαχεόμενη θάλασσα λεπτῆς ἐνέργειας”. Αὐτό τό εἶδος ἐνέργειας ἔχει δεχθεῖ διάφορες ὀνομασίες ἀπό διαφορετικούς ἀνθρώπους σέ διαφορετικές ἐποχές τῆς ἱστορίας.

»Ἐχει ἀποκληθεῖ: Πράνα, ἀπό τοῦς Ἰνδουῖστές. *Vis mediatrix naturae*, ἀπό τόν Ἰπποκράτη. *Magnale* (Εἰδαῖον), ἀπό τόν Παράκελσο. *Alcahest*, ἀπό τόν Βάν Χέλμοντ. Ἀστρικό φῶς, ἀπό τοῦς Καβαλλιστές. Ἀζῶθ, ἀπό τοῦς Ἀλχημιστές. Πνεῦμα, ἀπό τόν Φλάντ. Ὁσμική δύναμη, ἀπό τόν Ράιχενμπαχ. Ζωικός μαγνητισμός, ἀπό τόν Μέσμερ. Αἰθερική ἐνέργεια ἢ βιοἐνέργεια ἢ ἀπλή οὐσία, ἀπό μυστικιστές καί μεταφυσικούς ὅπως ὁ Σουίτενμποργκ. Ζωτική ἐνέργεια ἢ ζωτική δύναμη ἢ ζωτικό σῶμα, ἀπό τή βιταλιστική σχολή. Ὀργόνη, ἀπό τόν Ράιχ. Βιόπλασμα, ἀπό Σοβιετικούς ἐπιστήμονες. Ἀντιύλη ἢ πέμπτη κατάσταση τῆς ὕλης, ἀπό ἐπιστήμονες, κ.λπ.

»Καί ή προοπτική εἶναι ὅτι πιθανότατα θά τήν ἀκοῦμε μέ πολλές διαφορετικές ὀνομασίες στό μέλλον»⁸.

Στήν ἀνωτέρω «ἐξίσωση» (πράνα = ...), πρέπει νά προστεθεῖ καί ὁ ὅρος «τσῖ» (ή ἐνέργεια, ὅπως τήν ἀποκαλοῦν οἱ Κινέζοι) καί ἐπίσης νά προστεθεῖ ὁ ὅρος «δύναμη», ὅπως συνάγεται ἀπό τά δικά τους πάντοτε κείμενα. Ἀπό ἐκεῖ προέρχεται καί ὁ ὅρος «δυναμοποίηση» (δηλ. ἀραίωση καί δόνηση τῶν όμοιοπαθητικῶν «φαρμάκων») ⁹.

8. Γεωργίου Βυθούλκα, «Όμοιοπαθητική... Ἡ νέα ἱατρική», (1992), Ἐκδόσεις Ἀδάμ, σ. 89, Βλ. καί: <http://www.alopsis.gr/alopsis/omiopa13.htm>, Ἰωάννη Κουντουρά, «Κριτική στήν Όμοιοπαθητική» καί Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Θεωρητική τεκμηρίωση τῆς Όμοιοπαθητικῆς κατά τοῦς διδασκάλους τῆς», Πολεμικό Μουσείο, 17 Μαΐου 2014.

9. Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Θεωρητική τεκμηρίωση τῆς Όμοιοπαθητικῆς κατά τοῦς διδασκάλους τῆς», Εἰσήγηση στό Πολεμικό Μουσείο, 17 Μαΐου 2014.

6. Ἐνθ' ἄνωτ.

7. Ἐνθ' ἄνωτ.

Ο όρος «δύναμη» μᾶς μεταφέρει στο ευρύτερο πλαίσιο τῶν ἀντιλήψεων καὶ πρακτικῶν, ὅπου χρησιμοποιεῖται εὐρέως μὲ εἰδικό νόημα ὁ ὅρος αὐτός. Ἀναφερόμεθα στόν χῶρο τοῦ νεοσατανισμοῦ καὶ τῆς μαγείας.

Κατά τόν Kent, κορυφαῖο μετά τόν Χάνεμαν ὁμοιοπαθητικό, «ἡ στοιχειώδης οὐσία εἶναι προικισμένη μὲ μορφοποιητικό νοῦ». Παρατηροῦμε, ὅτι ἐδῶ ἔχουμε πανθεισμό. Καί συνεχίζει «...Υπάρχει ἕνας ὑπέρτατος Θεός, πού εἶναι οὐσιώδης καὶ εἶναι μία οὐσία. Τά πάντα προέρχονται, ἀπορρέουν ἀπό Αὐτόν, ὅλα ἀπό τό ἀνώτερο μέχρι καί τό τελευταῖο ὑλικό σῶμα μὲ αὐτόν τόν τρόπο συνδέονται. Ἄν βέβαια ὑπάρχει διαχωρισμός καί ὄχι συνεχῆς “εἰσροή” ἀπ’ τό πρῶτο στό τελευταῖο, τά τελευταῖα θά πάψουν νά ὑπάρχουν».

Παρατηροῦμε ὅτι ἐδῶ ἔχουμε τήν ἀποκρυφιστική ἀντίληψη παραγωγῆς τῶν ὄντων ἐξ ἀπορροῆς ἀπό τήν «θεία οὐσία»¹⁰.

«Ἡ συμπαντική ἐνέργεια τροποποιεῖται καὶ προσδιορίζεται ποιοτικά, καθὼς περνᾷ μὲσα ἀπό τά διάφορα ἐπίπεδα: τό διανοητικό, τό συναισθηματικό καί τό σωματικό, καί, φυσικά, ἐπηρεάζεται ἀπό τά δεδομένα τοῦ κάθε ἐπιπέδου.

»Ἡ κοσμική ἐνέργεια ἀποτελεῖ μία ἀστείρευτη δεξαμενή, ἀπό τήν ὁποία οἱ σύγχρονοι ἐπιστήμονες σύντομα θά μπορέσουν νά ἀντλήσουν ἄμεσα ἀτελείωτα ποσά καθαρῆς ἐνέργειας... Μποροῦμε ν’ ἀντλήσουμε καθαρῆ, ἀμόλυντη κι ἀπεριόριστη ἐνέργεια ἀπ’ αὐτή τή δεξαμενή καί νά τήν ἐφαρμόσουμε σέ ἑκατομμύρια χρήσεις»¹¹.

Ἐμεῖς δεχόμαστε μόνο τήν ἐνέργεια, πού ἀναγνωρίζει ἡ φυσική καί ἡ ἐπιστήμη. Ἡ μεταφυσική ἐνέργεια τῶν «ἐναλλακτικῶν» ἢ «ὀλιστικῶν θεραπειῶν», εἶναι ἀντιεπιστημονική καί κρύβει πνευματικούς κινδύνους.

10. Ἐνθ’ ἀνωτ.

11. Ἐνθ’ ἀνωτ.

δ. Οἱ ἱατρικές τῆς «Νέας Ἐποχῆς» πού δέν εἶναι μόνο ἱατρικές

Ἐνῶ σέ κάθε τόνο τονίζουν ὅτι εἶναι ἱατρική μέθοδος, σάν τήν κλασσική, καλύτερη ὅμως ἀπ’ αὐτήν, βρίσκουμε στά κείμενά τους νά σχετίζουν τήν θεραπεία μὲ μὴ ἱατρικές μεθόδους.

Παρατηρεῖ κανεῖς ὅτι ἡ «κινητική τοῦ ὁμοιοπαθητικοῦ φαρμάκου» οὐδεμία σχέση ἔχει μὲ τήν παραδοσιακή φαρμακολογία, ἀλλά, μὲσω αὐθαίρετης καὶ ἄκρως συγκεχυμένης μεταφορᾶς τῆς ὁρολογίας τῆς φυσικότητας πρὸς τή βιολογία-ἱατρική, προδίδει σαφέστατα κίνηση τῆς δυναμικῆς τοῦ φαρμάκου ἐντός τοῦ χῶρου τοῦ μυστικισμοῦ¹².

• Πνευματική ἐνέργεια. Διαβάζουμε: «ἡ ὁμοιοπαθητική βοηθᾷ νά ἀνοίξουν τά ἀνώτερα κέντρα γιά νά εἰσρεύσει ἀπό ἐκεῖ ἡ πνευματική καὶ οὐράνια ἐνέργεια»¹³.

Τό φάρμακο «ἀξιοποιεῖ τό ὑποσυνείδητο τοῦ νοῦ καί ἔρχεται νά συμπληρώσει θεραπευτικά τίς ἀνάλογες περιοχές τοῦ ζωτικοῦ πεδικοῦ μας περιβάλλοντος».

Ὅπως εἶναι φυσικό καί ἀναμενόμενο, ἡ παραδοχή μιᾶς ἀποκρυφιστικῆς νοούμενης ἐνέργειας - πρᾶνα, συνεπάγεται καί τήν παραδοχή τῶν ἑπτὰ ἐνεργειακῶν –κατ’ αὐτούς– κέντρων τοῦ σώματος («τσάκρας») καί ὅτι ἔχει σχέση μὲ δονήσεις καί συντονισμό αὐτῆς τῆς μὴ μετρήσιμης ἐπιστημονικά ἐνέργειας.

• Θεραπεία ψυχῆς. Ὑπάρχει μιᾶ περιέργη ὁρολογία, ὅταν μιλοῦν γιά τήν «ψυχή» τοῦ φαρμάκου, τό ὁποῖο γιά νά εἶναι ἀποτελεσματικό, πρέπει νά συνδυασθεῖ μὲ τήν ἀνάλογη «ψυχή» τοῦ ἀσθενοῦς. «Κατά κάποιον τρόπο πρέπει νά φανταστοῦμε, ὅτι ἡ ἐνέργεια πού ζωοποιεῖ τήν “τριάδα” τῆς

12. <http://www.alopsis.gr/alopsis/omiopa13.htm>, Ἰωάννη Κουντουρά, «Κριτική στήν Ὁμοιοπαθητική».

13. Dr. Michael Winer, Τό πλερὲς βιβλίον τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς, ἐκδ. διόπτρα, Ἀθήνα 1992, σ. 349 (Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Θεωρητική τεκμηρίωση τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς κατὰ τοὺς διδασκάλους τῆς», Πολεμικὸ Μουσεῖο, 17 Μαΐου 2014).

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΠΟΛΕΜΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ¹

του Σεβ. Μητροπολίτου
Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως κ. Τερεμίου

(β' μέρος)

2. Έπειδή έχει τάχα σκανδαλώδεις διηγήσεις και παρουσιάζει τόν Θεό ως αύστηρό δηθεν και πολεμοχαρή

Ένας δεύτερος λόγος για τόν όποιο, σύμφωνα μέ όσα ακούομε, ύποτιμᾶται ή Παλαιά Διαθήκη και μάλιστα θεωρεΐται και ως μή ώφέλιμη ή ανάγνωσή της, εΐναι τό ότι αυτή περιέχει κάποιες σκανδαλώδεις διηγήσεις, όπως του Άβραάμ και της Σάρρας στην Αΐγυπτο (Γεν. 12,10-20) και αυτών των ιδίων πάλι και του Ίσαάκ μέ την γυναΐκα του στα Γέραρα (Γεν. 20,1-18. 26, 1-14), όπως, ακόμη περισσότερο, της αίμομιξίας του Λώτ μέ τις θυγατέρες του (Γεν. 19,30-38) ή του Ρουβήμ μέ την παλλακίδα του πατέρα του Ιακώβ (Γεν. 35,21), όπως του αίσχους των Σοδομιτών (Γεν. 19,1 έξ.) και της σκανδαλώδους πράγματι ιστορίας του Ίούδα και της Θά-

μαρ (Γεν. 38,1-30) κ.ά. Όμοίως πάλι λέγουν, ότι γεμάτη εΐναι ή Παλαιά Διαθήκη από πολέμους και φόνους και παριστάνεται ό Θεός ως νά διατάσσει τους πολέμους αυτούς. Και στά ήθικά της – λέγουν – ή Παλαιά Διαθήκη έχει στενότητα αντιλήψεων· γιατί μέ τις πολλές της έντολές και τις απειλές περί τιμωριών σέ περίπτωση παραβάσεων και τις πλύσεις και καθάρσεις πού διατάσσει για άποκατάσταση, δημιουργεί θρησκευτικές φοβίες και τρόμους. Και τί λατρεία Θεού – λέγουν πάλι – εΐναι αυτή πού θέλει ή Παλαιά Διαθήκη, λατρεία μέ κνίσσα θυσιών, όπως την ζητούν τά βιβλία της, ή Έξοδος και τό Λευϊτικό;

Εΐναι κατανοητές οι αντιρρήσεις αυτές των αντιφρονούντων και μάλιστα διατυπώνονται και από πολλούς ιδικούς μας ως άπορίες. Και πάλι έδω όμως θά πούμε αυτό πού εΐπαμε προηγουμένως, ότι τά πράγματα πρέπει νά έρμηνεύονται θεολογικά, αλλά και **έπιστημονικά** θά προσθέσουμε έδω.

α) Στα παραπάνω έχουμε κατά πρώτον νά άπαντήσουμε αυτό τό γενικό, ότι ή

1. Η παρούσα μελέτη, γραμμένη ως Κατήχηση για τόν λαό, εΐναι ανάπτυγμα της κατόπιν Έντολής εισηγήσεως την 17-6-2003 στην Έπιτροπή της Ίερας Συνόδου της Έκκλησίας μας περί της Αρχαιολατρίας, γιατί οι λεγόμενοι «αρχαιολάτρες» πολεμούν σφόδρα την Παλαιά Διαθήκη.

ύπαρξής μας, τό διανοητικό, τό συναισθηματικό, και τό σωματικό επίπεδο “χρωματίζεται” από την ποιότητα του κάθε επιπέδου, πού εΐναι μοναδική για κάθε άτομο. Στην ύγιή κατάσταση ύπάρχει μία άρμονική ροή αυτής της ενέργειας πού διαπερνάει τά

έπίπεδα ανενόχλητη χωρίς διαταραχές ή άποκλίσεις»¹⁴.

(Τό τέλος στό έπόμενο).

14. Μοναχού Άρσενίου Βλιαγκόφτη, «Θεωρητική τεκμηρίωση της Όμοιοπαθητικής κατά τους διδασκάλους της», Πολεμικό Μουσείο, 17 Μαΐου 2014.

Παλαιά Διαθήκη παραλαμβάνει πεσμένο τον άνθρωπο και μέ τις, όπως φαίνονται, σκανδαλώδεις αυτές διηγήσεις της του μιλάει στην γλώσσα του για να τον ανορθώσει σταδιακά. «Τῆς ἀσθενείας τῶν δεχομένων τούς νόμους ἦν τά λεγόμενα τότε», λέγει οἱ ἱερός Χρυσόστομος για τό θέμα μας. Καί συνεχίζει λέγοντας: «Βλέπουμε για παράδειγμα στην Παλαιά Διαθήκη τόν Θεό να δέχεται λατρεία ἀπό κνίσσα θυσιῶν· αὐτό εἶναι πολύ ἀνάξιο για τόν Θεό, ἀλλά συγκατέβηκε στην ἀτέλεια τῶν ἀνθρώπων τῶν χρόνων ἐκείνων...»². Ἡ συμβᾶσα πτώση ἔφερε τόν ἄνθρωπο σέ μία παρά φύση κατάσταση· καί ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση ἡ Παλαιά Διαθήκη θέλει να τόν φέρει στό κατά φύση, για να τόν παραλάβει ἔπειτα ἀπό αὐτή τήν κατάσταση ἡ Καινή Διαθήκη καί να τόν φέρει στό ὑπέρ φύση³. Ἔτσι, λοιπόν, στην ἀρχή οἱ Θεός ἐπιτρέπει τόν γάμο καί μεταξύ ἀδελφῶν, γιατί δέν μπορούσε να γίνει καί διαφορετικά. Στην συνέχεια ἀπαγορεύει τήν ἀδελφομιξία, ἐπιτρέπει ὅμως τήν πολυγαμία μέ ξένες πρός τήν οἰκογένεια γυναῖκες. Καί ἔτσι βλέπουμε τόν Ἀβραάμ, κατά τά κρατοῦντα τότε, να τεκνοποιεῖ ἀπό τήν Ἄγαρ, τήν δούλη τῆς γυναικός του Σάρρας (Γεν. 16,4), ἀλλά καί ἀργότερα να παίρνει καί ἄλλη γυναῖκα, τήν Χεττούρα, ἀπό τήν ὁποία μάλιστα γεννάει ἕξι παιδιά (Γεν. 25,1-20)· καί οἱ Ἰακώβ ἔλαβε καί αὐτός δύο γυναῖκες, τήν Λεία καί τήν Ραχήλ, ἀλλά καί ἐτεκνοποίησε καί ἀπό δούλες τῶν γυναικῶν του (βλ. Γεν. κεφ. 30 καί περίπτωση τοῦ Ἐλκανά, τοῦ πατέρα τοῦ Σαμουήλ εἰς Α' Βασ. 1,2). Εἶναι τό ἀνδροκρατικό πολυγαμικό σύστημα πού ἴσχυε τότε καί δέν ὑπῆρχε ἀπαγορευτικός

νόμος γι' αὐτό⁴. Ἀπό τήν πολυγαμία ὅμως ἔπειτα μεταβαίνουμε στην μονογαμία καί ἀπ' αὐτήν στην ἐγκράτεια στόν γάμο (Σοφ. Σειρ. 23,6). Καί ἔπειτα ἀπό τήν προηγηθεῖσα αὐτή προπαρασκευή στην ἐγκράτεια μεταβαίνουμε στην παρθενία, πού ἀποκαλύπτεται κυρίως στην Καινή Διαθήκη. Καί ἡ παρθενία εἶναι πράγματι μία ὑπέρ φύση κατάσταση⁵.

Στό ἐρώτημα, λοιπόν, γιατί τά τόσα σκανδαλώδη στην Παλαιά Διαθήκη ἀπαντοῦμε πρῶτον γενικά ὅτι ἡ Παλαιά Διαθήκη μιλάει για τήν πτώση (βλ. Γεν. κεφ. 3) καί τά ὀδυνηρά ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως. Ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε πολύ ἁμαρτωλή, ἄς τό πῶ ἔτσι· ἔγινε «καθ' ὑπερβολήν ἁμαρτωλός», ὅπως τό λέγει οἱ ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 7,13), καί ἐπειδή ἡ Παλαιά Διαθήκη ἀναφέρεται στην ἁμαρτωλή αὐτή κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, γι' αὐτό καί διαβάζουμε σ' αὐτήν για πτωτικά καί σκανδαλώδη πράγματα, πού ἡ ἀναφορά τους ὅμως κρύβει ἕνα μυστικό μάθημα πού σκοπεύει στην ἀνόρθωση τοῦ ἀνθρώπου⁶.

4. Βλ. Β. Βέλλα, *Ὁ Ἰσραηλιτικός γάμος*, Αθῆναι 1935, σελ. 7 ἔξ. Θεοδωρήτου Κύρου, *Ἄπορα εἰς τήν Α' Βασιλειῶν*, Ἐρωτ. Β', ΜΡG 80,532ΑΒ.

5. Βλ. Μεθοδίου Ὀλύμπου, *Συμπόσιον ἡ περί ἀγνείας*, Λόγος α' ΙΙ, ΒΕΠ 18,19.5 ἔξ.

6. Δέν ἐπαινεῖ ὅμως ἡ Παλαιά Διαθήκη τά σκανδαλώδη πού ἀναφέρει, ἀλλ' ἀντίθετα τά ψέγει (βλ. Γεν. 19,11 ἔξ. 34,30 κ.ἄ.)· πολύ δέ περισσότερο ἡ Παλαιά Διαθήκη δέν ἀποδίδει στόν Θεό ἀσελγείες σάν τό αἰσχος τῶν Ὀλυμπίων θεῶν, πού, ὅπως λέγει οἱ Μέγας Αθανάσιος, ὄχι μόνο για θεούς δέν μπορούμε να τους δεχθούμε, ἀλλά καί ὡς ἄνθρωποι μᾶς εἶναι οἱ αἰσχροτέροι ὄλων: «Μή μόνον οὐκ εἶναι αὐτούς θεούς, ἀλλά καί τῶν ἀνθρώπων τούς αἰσχίστους γεγονότας». Καί ἀναφέρει μερικά παραδείγματα ὁ Μέγας Αθανάσιος: «Οἶον γάρ, οἶον ἐστι ἰδεῖν τούς παραποηταῖς τοῦ Διός ἔρωτας, καί τᾶς ἀσελγείας; Οἶον ἐστιν αὐτόν ἀκοῦειν ἀρπάζοντα μέν τόν Γανυμήδη, καί τᾶς κλοπιμαίους ἐργαζόμενον μοιχείας, δεδιότα δέ καί δειλιῶντα μή παρά γνώμην αὐτοῦ τά τῶν Τρώων ἀπολυταί τείχη;» Καί για τόν ἴδιον οἱ ἅγιος πατέρας λέγει «νικώμενον ὑπό ἡδονῶν, δουλεύοντα γυναιξί, καί δι' αὐτάς ἐν ἀλόγοις ζώοις τετράποσί τε καί πτηνοῖς ταῖς φαντασίαις παρακινδυνεύοντα». Πραγματικά, εἶναι δυνατόν γι' αὐτά καί για ἄλλα καί για ἄλλα να σκεφθοῦμε κἄν να δεχθούμε ἕναν τέτοιο θεό, πού ἂν ἕνας κοινός ἄνθρωπος ἔκανε τά ἴδια, οἱ ρωμαϊκοί νόμοι θά τόν κατεδικάζαν; «Ἀρ' οὖν ἄξιον τοῦτον ὑπονοεῖν θεόν τσαῦτα δρᾶσαντα,

2. Εἰς τό κατά Ματθαῖον Ὁμιλία ΙΖ', ΜΡG 57,261.

3. «Ὁ μὲν τῆς πρώτης Διαθήκης νόμος διά τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας παντός μολυσμοῦ τήν φύσιν ἀποκαθαίρει· ὁ δέ τῆς Καινῆς διά τῆς θεωρητικῆς μυσταγωγίας ἀπό τῶν σωματικῶν πρός τά συγγενῆ τῶν νοητῶν θεάματα τόν νοῦν γνωστικῶς ἀναβιβάζει» (Μαξίμου, *Περί θεολογίας κεφαλαίων ἑκατοντάς τρίτη*, ΕΖ'. Φιλοκαλία Β' σελ. 102).

β) Καί τό πλήθος τῶν νόμων, τῶν ἐντολῶν καί τῶν διατάξεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πού σκανδαλίζει καί αὐτό πολλούς, ἔχει καί αὐτό τήν χριστολογική του ἐρμηνεία δοθεῖσα μάλιστα ἀπό τόν ἀπόστολο Παῦλο στίς Ἐπιστολές του πρός

καί διαβληθέντα, ἃ μὴδέ οἱ κοινοὶ Ῥωμαίων νόμοι καί τούς ἀπλῶς ἀνθρώπους ἐπιτρέπουσι ποιεῖν;» Οἱ ἀσέλγειες τοῦ Δία ἔγιναν ἀπ' αὐτόν καί σ' αὐτήν τήν ἴδια τήν ἀδελφή του: «Ἡ τίς ἰδῶν τήν εἰς τήν ἰδίαν ἀδελφήν εἶχε καί γυναῖκα, οὐκ ἂν χλευάσειε, καί ζημιώσειε θανάτῳ; Ὅτι μὴ μόνον ἐμοίχευσεν, ἀλλά καί τούς ἐκ τῆς μοιχείας γενομένους αὐτῷ παῖδας θεοποιήσας, ἀνέθηκεν ἐπικάλυμμα τῆς παρανομίας αὐτοῦ τῆς θεοποιίας φαντασίαν κατασκευάζων». Ντροπή, λέγει ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος «τούς τῆς μοιχείας διδασκάλους θεοποιούντες οὐκ αἰσχύνονται». Καί ἐνῶ αὐτοὶ βεβαίως δέν μιγνύονται μέ τήν ἀδελφή τους, ὅμως προσκυνοῦν γιά θεοὺς αὐτούς πού ἔκαναν αὐτό: «Καί ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοὶ οὐκ ἐπιμιγνύμενοι τούς τοῦτο ποιήσαντας προσκυνοῦσι». Καί γενικά, γιά νά παραλείψουμε τά ἄλλα, οἱ λάτρεις τῶν Ὀλυμπίων αὐτῶν θεῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μαθαίνουν ἀπ' αὐτούς νά κάνουν ὅτι αἰσχρό καί βρώμικο ὑπάρχει, πού οἱ νόμοι τῆς πολιτείας καταδικάζουν μέ βαρυτάτη τιμωρία: «Ἐκ μὲν γάρ Διὸς τήν παιδοφθορίαν καί τήν μοιχείαν, ἐκ δέ Ἀφροδίτης τήν πορνείαν, καί ἐκ μὲν Ρέας τήν ἀσέλγειαν, ἐκ δέ Ἄρεος τούς φόρους, καί ἐξ ἄλλων ἄλλα τοιαῦτα μεμαθήκασιν, ἃ οἱ νόμοι μὲν κολάζουσι, πᾶς δέ σῶφρων ἀνήρ ἀποστρέφεται. Ἀρ' οὖν ἄξιον ἔτι τοῦτους νομίζειν εἶναι θεοὺς, τούς τά τοιαῦτα ποιοῦντας, καί μὴ μᾶλλον τῶν ἀλόγων ἀλογωτέρους ἡγεῖσθαι τοῦτους διά τήν ἀσέλγειαν τῶν τρόπων;» (Μ. Ἀθανασίου, Λόγος κατὰ Ἑλλήνων 11.12.26, ΒΕΠ 30,40.-42.53). Καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, γιά νά παραλείψω τόν ἱερό Χρυσόστομο καί ἄλλους πατέρες, λέγει σέ κάποια περικοπή λόγον του πρός τόν Ἰουλιανό περὶ τοῦ αἰσχρῶν τῶν Ὀλυμπίων θεῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων: «...Ἡφαίστος ταχύς εἰς μοιχῶν εὗρεσιν καί θεός κατηθαλωμένος, εἰ καί κλυτοτέχνης καί Θεορίτης Ὀλύμπιος· πάλιν δεσμώτης Ἄρης διά μοιχείαν μετὰ τοῦ δειμίου καί τοῦ φόβου καί τῶν κυδοιμῶν καί τραυματίας διά θρασύτητα· πάλιν Ἀφροδίτη πόρνη γενομένη τε αἰσχροῦ καί γάμων αἰσchrῶν ὑπηρέτις· πάλιν Ἀθηναῖα παρθένα τε ἐστὶ καί τίκτει δράκοντα· πάλιν Ἡρακλῆς μαινεται, μᾶλλον δέ μαινόμενος πέπανται· πάλιν τά πάντα γίνεται δι' ἀσέλγειαν καί ἀκαθαρσίαν ὁ Ζεὺς, ὁ τῶν θεῶν μῆστωρ καί ὑπατος καί μόνος μὲν πάντας σὺν πᾶσι τοῖς οὐσιν ἀνέλκων θεός, αὐτός δέ ὑπὸ πάντων οὐ καθελκόμενος· πάλιν τοῦ Διὸς τάφος ἐν τῇ Κρήτῃ δείκνυται. Ἄν ἰδῶ σου τόν Κερδῶν καί τόν Λόγιον καί τόν Ἐναγώνιον, συγκρῦπτω τούς ὀφθαλμούς καί παρατρέχω σου τόν θεόν αἰδοῖ τοῦ θεάματος· σὺ δέ μοι προσκύνει τό σύντονον τοῦ λόγου καί τό σακέλλιον. Ἐν σου μόνον αἰδέσιμον, αἰ παρ' Αἰγυπτίοις δι' ἀνδρογύνων τιμαῖ τοῦ Νείλου, αἰ τε Ἰσίδες καί οἱ Μενδήσιοι θεοὶ καί οἱ Ἄπιδες, τᾶλλα τε, ὅσα πλάττεις ἢ γράφεις, θηρία σύνθετα καί ἀλλόκοτα. Γελῶ σου τόν Πᾶνα καί τόν Πρίαπον καί τόν Ἐρμαφρόδιτον καί τούς ὑπὸ μανίας περικεκομμένους ἢ διεσπασμένους θεοὺς...» (MPG. 35,705).

Γαλάτας καί περισσότερο στήν πρός Ῥωμαίους. Ἡ Παλαιά Διαθήκη, πού ὅπως εἶπαμε προηγουμένως μιλάει γιά τήν πτώση καί τά ὀδυνηρά της ἀποτελέσματα (γιά αὐτό καί οἱ σκανδαλώδεις διηγήσεις της), θέλει νά πείσει τούς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι ἁμαρτωλοί. Στόν Νόμο τοῦ Μωυσέως μέ τίς πολλές του ἐντολές ἦταν γραμμένο ὅτι ὅποιος ἐφήρμοζε ὅλες ἀνεξαιρέτως τίς διατάξεις του θά σωζόταν: «Ὁ ποιήσας αὐτά ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς» (Λευϊτ. 18,5· βλ. καί Ῥωμ. 10,5). Ἀλλά δέν ἦταν δυνατόν νά ἐφήρμοζε κανεῖς ὅλες τίς διατάξεις τοῦ Νόμου, τίς τόσες πολλές. Ἐπομένως δέν μποροῦσαν νά δικαιωθοῦν οἱ ἄνθρωποι ἀπό τόν Νόμο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γιατί σέ κάποια ἐντολή του θά γίνονταν ὅπωςδήποτε παραβάτες. Ἀπό κάπου ἄλλου, λοιπόν, ἔπρεπε νά ζητήσουν τήν σωτηρία τους: Ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό, πού ἡ Παλαιά Διαθήκη προφήτευε ὅτι θά ἔρθει, ἀλλά καί ἤδη τόν παρουσίαζε στούς δικαίους ἀνθρώπους της ὑπὸ τόν Ἄγγελο Κυρίου (*Mal'ak - Jahve*).

Ὁ σκοπός, λοιπόν, τοῦ Νόμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν νά κάνει τούς ἀνθρώπους του νά κατανοήσουν ὅτι μέ τίς παραβάσεις τῶν ἐντολῶν του εἶναι ἁμαρτωλοί καί ἔνοχοι γιά τίς παραβάσεις τους αὐτές, μὴ δυνάμενοι νά σωθοῦν ἀπ' αὐτόν τόν Νόμο, ὁ καθένας τους νά κραυγάσει: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἔλα νά μέ σώσεις τόν ἁμαρτωλό! Αὐτή ὑπόβαθα ἦταν ἡ προσευχή τοῦ κόσμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης!

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος δίνει καί τήν ἐρμηνεία ὅτι γιά τήν ἀπείθεια καί τήν σκληρότητα τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ δόθηκε σ' αὐτούς ὁ Νόμος, γιατί πράγματι οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀνάγκη αὐστηροῦ ἐλέγχου. Καί αὐτό λέγει «οὐ κατηγορία τοῦ Θεοῦ, οὐδέ ἔγκλημα τοῦ Νόμου, ἀλλά τῶν ἀφηνιαζόντων Ἰουδαίων, σφοδροτέρου δεηθέντων χαλινού». Καί ἀπόδειξη αὐτοῦ, κατὰ τόν Χρυσόστομο πάλι, εἶναι τό ὅτι

καί σ' αὐτήν τήν Παλαιά Διαθήκη συνα-
ντοῦμε πολλά πρόσωπα, τά ὅποια ἔζησαν
ἀγία ζωή, χωρίς τόν φόβο καί τήν ἀπειλή
περί τιμωρίας καί κολάσεως, ὅπως ὁ Ἄβελ,
ὁ Νῶε, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Μωυσῆς, ὁ
Ἡλίας κ.ά.⁷.

γ) Πολύ θά βοηθήσει γιά τήν κατανόη-
ση πολλῶν μυστικῶν καί περιέργων στήν
Παλαιά Διαθήκη ἡ ἔννοια ὅτι διακρίνουμε
σ' αὐτήν δύο γραμμές, δύο γενεές ἀνθρώ-
πων: τήν καλή καί τήν κακή γενεά. Ἀπό
τήν ἀρχή βλέπουμε τήν διάκριση αὐτή-
τήν καλή γενεά μέ ἀρχηγό τόν Ἄβελ καί
τήν κακή γενεά μέ ἀρχηγό τόν Κάϊν. Καί
ἡ μία γενεά μάχεται τήν ἄλλη. Εἶναι τό
«ἔχθραν θῆσω ἀνά μέσον σου καί ἀνά μέσον
τῆς γυναικός καί ἀνά μέσον τοῦ σπέρματός
σου καί ἀνά μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς»
(Γεν. 3,15). Ὅταν ἐμίχθησαν οἱ δύο αὐτές
γενεές (Γεν. κεφ. 6) ἔγινε ὁ φοβερός κατα-
κλυσμός. Ὁ Θεός στήν Παλαιά Διαθήκη
σάν νά καλλιεργεῖ τό κηπάριό του. Καί
ὅταν τό κηπάριό του δίνει τόν πιό ὠραῖο
καί γλυκό καρπό, τήν ΠΑΝΑΓΙΑ, τότε
ὁ Θεός τόν κόπτει καί ἀπεργάζεται τήν
σωτηρία τοῦ κόσμου μέ τήν σάρκωση τοῦ
Υἱοῦ Του ἀπό τήν Παναγία⁸. Μέ βάση

7. Αὐτοί «οὐ γάρ φόβω καί κολάσει, οὐδέ ἀπειλῆ καί
τιμωρία, ἀλλ' ἀγάπη θεία καί φίλτρῳ ζέοντι τῷ περι
Θεόν ἐγένοντο τοιοῦτοι, οἳ οὐδέ ἀπειλῆ καί ἐγένοντο. Οὐ γάρ ἐδε-
ήθησαν προσταγμάτων, οὐδέ ἐντολῶν καί νόμων, ὥστε
ἀρετήν ἐλέσθαι καί φεῦγειν κακίαν, ἀλλ' ὥσπερ εὐγε-
νεῖς παῖδες καί ἐλεύθεροι, τήν οἰκίαν ἐπιγνόντες ἀξίαν,
χωρίς φόβου τινός καί κολάσεως ἠτομόλησαν πρὸς τήν
ἀρετήν· οἱ δέ λοιποὶ πάντες Ἰουδαῖοι, ἐπειδή πρὸς κακίαν
ἀπέκλιναν, τοῦ κατὰ τόν Νόμον ἐδεήθησαν χαλινοῦ!»
(MPG 51,286).

8. Πραγματικά, ὅπως λέγει ὁ Ἐπίσκοπος π. Αθα-
νάσιος Γιέβτις «ἡ Παναγία, κατὰ τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν
Δαμασκηνό καί τήν Ὁρθόδοξη πίστη, εἶναι ἡ κορυφή
καί τό τέλος ὅλης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί εἰς αὐτήν
ἀναφέρονται ὅλαι αἱ προεικονίσεις καί προτυπώσεις
καί προφητεῖαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Β9-10). Εἶναι ἡ
ἀποκορύφωσις καί ὁ καρπός ὅλης τῆς παλαιαδιαθηκικῆς
“παιδαγωγικῆς” προετοιμασίας τῆς ἀνθρωπότητος διά
τήν ὑποδοχήν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Σωτήρος καί διά
τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νά γίνῃ ὁ χωρισμός τῆς ἀπό τό
ἀνθρώπινον γένος τοῦ Ἀδάμ. Διά τοῦτο τήν ὀνομάζει ὁ ἱε-
ρός πατήρ “θυγατέρα τοῦ Ἀδάμ” (Γ2· Α'6), ἐνώ τόν Δαυῖδ
ὀνομάζει “προπάτορα καί θεοπάτορα” (Γ2) ἀπό τήν ρίζα

αὐτή τήν ἰδέα ἀπαντοῦμε τώρα σέ προη-
γουμένες ἀπορίες. Γι' αὐτό ἀναφέρονται
στήν Παλαιά Διαθήκη οἱ θεωρούμενες ὡς
σκανδαλῶδεις διηγήσεις γιά τήν διάσωση
ἀπό τόν μiasμό τῆς Σάρρας στήν Αἴγυπτο
ἢ τῆς Σάρρας πάλι καί τῆς Ρεβέκκας στά
Γεραρα: γιά νά φανεῖ ἡ φροντίδα τοῦ
Θεοῦ γιά τήν διατήρηση τῆς καθαρότητας
τῆς μητέρας τοῦ λαοῦ ἀπό τόν ὅποιο θά
προέλθει ὁ Μεσσίας. Γι' αὐτό ἡ Χανα-
ναία Θάμαρ τό διακινδύνευσε μέ πολλή
θυσία νά συλλάβει ἀπό τόν Ἰούδα καί νά
ἀποκτήσει παιδί ἀπ' αὐτόν (Γεν. 38,1-30),
γιά νά ὑπαχθεῖ καί αὐτή στό εὐλογημένο
γένος τοῦ Ἀβραάμ, στό ὅποιο δόθηκαν οἱ
ἐπαγγελίες περί γεννήσεως τοῦ Μεσίου
(Γεν. κεφ. 15. 17,19,21). Καί γιά νά στιγμα-
τισθεῖ ἡ κακή γενεά, γι' αὐτό ἡ Παλαιά
Διαθήκη ἀναφέρει τίς σκανδαλῶδεις πάλι
διηγήσεις περί τῆς βδελυρᾶς καταγωγῆς
τῶν Μωαβιτῶν καί τῶν Ἀμμωνιτῶν ἀπό
τήν αἰμομιξία τοῦ Λώτ μέ τίς θυγατέρες
του (Γεν. 19,30-38) ἢ μνημονεῦει ἄλλα
κακόφημα περί τοῦ Ἡσαῦ (Γεν. 26,34-35.
25,29-34) γιά νά φανεῖ καί τονισθεῖ, ὅτι
δικαίως ἀποκόπτονται αὐτοί ἀπό τήν κα-
λή γραμμή, ἀπό τήν ὅποια θά προέλθει ὁ
Μεσσίας.

δ) Στήν παράγραφο αὐτή θέλουμε νά
ἀπαντήσουμε στήν ἄλλη ἀπορία, πού
ἀναφέραμε ἤδη στήν ἀρχή τῆς παρουσίας
ἐνότητος, τά περί πολέμων στήν Παλαιά
Διαθήκη καί περί τοῦ Θεοῦ ὡς ἀρχηγοῦ
τῶν πολέμων. Σ' αὐτό λέγομε, ὅτι τό
πράγμα ἔχει αὐτή τήν ἀπλή καί φυσική
του ἐρμηνεία: Μᾶς εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Μω-
υσῆς κλήθηκε ἀπό τόν Θεό γιά νά ἀπε-
λευθερώσει τόν Ἰσραήλ ἀπό τήν Αἴγυπτο.

τοῦ ὁποίου “κατ' ἐπαγγελίαν” (Β7· Ἐκδ. IV,14) ἐγεννήθη ἡ
Παναγία συνενούσα ἐν ἑαυτῇ τήν ἱερατικὴν καί βασιλικὴν
ρίζαν (Α'6)» (ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ, σελ. 244. – Οἱ
σημειούμενες στήν ἀνωτέρω περικοπή παραπομπές
Β', Γ' ἀναφέρονται σέ θεομητορικές ὁμιλίες τοῦ ἁγίου
Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Βλ. Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ (ἐκδοσις
ἰδρύματος «ΟΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΡΩΣΣΟΣ»).

Τό ἔργο αὐτό, τό νά ἐμψυχώσει, δηλαδή, κανείς ἕναν τόσο ταλαιπωρηθέντα ἐπί αἰῶνες λαό καί νά τόν πείσει νά τολμήσει τήν φυγή του ἀπό τήν χώρα τῆς τυραννίας του καί νά ἀποφασίσει νά βαδίσει μακρά καί σκληρά ὁδὸ διὰ μέσου χωρῶν ἄλλων ἰσχυρῶν λαῶν γιά νά ἐγκατασταθεῖ στήν δική του χώρα, τήν χώρα τῶν πατέρων του, τήν Χαναάν, αὐτό τό ἔργο, λέγω, δέν ἦταν καθόλου εὐκολο· ἀλλά ὁ Μωυσῆς ἀποδείχθηκε εὐφύεστατος καί ἰκανώτατος ἡγέτης λαοῦ καί τόν ἔπεισε νά τό τολμήσει. Αὐτόν τόν ὑπόδουλο λαό, πού εἶχε μέν κοινή καταγωγή, ἀλλά ἀποτελεῖτο ἀπό διάφορες σκορπισμένες φυλές, πέτυχε νά τόν συνενώσει καί νά τοῦ δημιουργήσει τήν συνείδηση τῆς ἐθνικῆς του ἐνότητος μέ τήν πίστη στόν ἴδιο Θεό, τόν Θεό τῶν Πατέρων του (Ἐξ. 3,6.13.15-16) καί μέ τήν κοινή νομοθεσία. Μέ τήν θρησκεία, δηλαδή, ὁ Μωυσῆς πέτυχε τήν ἐνότητα τοῦ ὑποδούλου ἔθνους του καί τήν ἐξέγερσή του γιά ἀπελευθερωτικό ἀγώνα. Αὐτόν τόν Θεό ὁ Μωυσῆς, τόν Θεό Γιαχβέ (Ἐξ. 3,14), τόν Θεό τῶν πατέρων τους Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καί Ἰακώβ (Ἐξ. 3,6.13. 15-16), ἀπό αἴτημα τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἀνάγκης, γιά τήν συνένωση, δηλαδή, τοῦ ὑποδούλου ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καί τήν πίστη του στήν ἀπελευθέρωσή του, αὐτόν τόν Θεό, λέγω, ὁ Μωυσῆς **τόν ἀνεκήρυξε σέ ἐθνικό Θεό τοῦ Ἰσραήλ**. Καί ἀσφαλῶς ἀπό τώρα, μέ τήν ἀνακήρυξη αὐτή, ὁ μέν Γιαχβέ λέγεται καταχρηστικῶς ὅτι εἶναι «*Θεός τοῦ Ἰσραήλ*», ὁ δέ Ἰσραήλ λέγεται ὅτι εἶναι «*λαός τοῦ Θεοῦ*» (Ἐξ. 3,6-7.10. 5,1.3. 6,7. 8,12. 20,2 κ.ἄ.). Ἡ πίστη δέ αὐτή τοῦ Ἰσραήλ στόν ἐθνικό, ὅπως τόν θεωροῦσε, Θεό του τοῦ ἐνέπνεε τήν πεποίθηση γιά νικηφόρο ἔκβαση τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ του ἀγώνα, γιατί ὁ Θεός του εἶναι αὐτός πού εἶδε τήν κάκωσή του (Ἐξ. 3,7)· καί εἶναι Θεός πού τόν ἐξελάμβανε ὡς ἀόρατο ἀρχηγό του

(Ἐξ. 14,14). Ἡ ἀνάληψη ὑπὸ τοῦ Ἰσραήλ ἀγῶνος κατὰ τῶν Αἰγυπτίων καί πολέμων πρὸς κατάκτηση τῆς Χαναάν συνετέλεσαν ὥστε ὁ Θεός, πού ἐθεωρεῖτο τώρα ὁ ἐθνικός τους Θεός καί ὁ ἀόρατος ἀρχηγός τους, ὅπως εἶπαμε, συνετέλεσαν, λέγω, ὁ Θεός κατὰ τήν Μωσαϊκὴ περίοδο νά προσλάβει πολεμικό χαρακτήρα, πού δέν εἶχε κατὰ τήν προηγούμενη πατριαρχικὴ ἐποχή. Ἔτσι οἱ πόλεμοι τοῦ Ἰσραήλ χαρακτηρίζονται τώρα ὡς «*πόλεμοι τοῦ Γιαχβέ*» (Ἀριθμ. 2,14. Α' Βασ. 18,17)⁹, καί οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰσραήλ χαρακτηρίζονται ἐχθροὶ τοῦ Γιαχβέ (Α' Βασ. 30,26), ὅχι ὅτι πραγματικά ὁ Θεός κάνει πολέμους καί ἐχθρεύεται ἀνθρώπους, γιατί ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη καί δέν ἐχθρεύεται κανένα ἔθνος· ἀλλὰ λέγονται οἱ ἐκφράσεις αὐτές ἔτσι ἀπὸ τήν πλευρά τοῦ Ἰσραήλ ἀπὸ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια. Ὁ Θεός θεωρεῖται ἀπ' αὐτόν νά παρευρίσκειται ἀοράτως στίς μάχες του, γι' αὐτό καί σ' αὐτόν ἀποδιδόταν ἡ νίκη (Κριτ. 5,4). Ἀκόμη περισσότερο τό χωρίο Ἐξ. 15,3 χαρακτηρίζει μέ ὑπερηφάνεια τόν Γιαχβέ «*ἄνδρα πολέμου*» (κατὰ τό Ἑβραϊκό), τό δέ Ἐξ. 7,4 χαρακτηρίζει τόν ἰσραηλιτικό στρατό «*στρατό τοῦ Γιαχβέ*» (κατὰ τό Ἑβραϊκό). Ακριβῶς δέ λόγω τῆς θεωρουμένης παρουσίας τοῦ Γιαχβέ στίς μάχες καί τό στρατόπεδο ἔπρεπε νά εἶναι καθαρὸ ἀπὸ κάθε μολυσμό (βλ. Ἀριθμ. 5,1 ἐξ.), ἀλλὰ καί οἱ πολεμιστὲς ὑπεβάλλοντο σέ ἐξαγνισμό (κατὰ τό Α' Βασ. 14,24 προηγεῖτο νηστεία) καί ὅλο τό διάστημα τοῦ πολέμου ἀπέφευγαν κάθε τι πού θά τοὺς ἐμόλυνε (βλ. Β' Βασ. 11,10 -11)¹⁰.

Μετά τήν παραπάνω ἐξηγήση δέν πρέπει νά νομίζουμε, ὅτι ὑπάρχει σκανδαλισμός ἀπὸ σχετικὲς ἐκφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅτι τάχα ὁ Θεός εἶναι ἀρχηγός

9. Ὑπῆρχε καί βιβλίον ἀπωλεσθὲν πού περιεῖχε αὐτούς τοὺς πολέμους καλούμενο «*βιβλίον τῶν πολέμων τοῦ Γιαχβέ*»· βλ. Ἀριθ. 21,14.

10. Βλ. Β. Βέλλα, *Θρησκευτικαὶ Προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης*, τόμος Α', Ἀθῆναι 1968³, σελ. 69. 70.79.

τῶν πολέμων τοῦ Ἰσραήλ κατά τῶν ἄλλων ἐθνῶν, γιατί οἱ ἐκφράσεις αὐτές λέγονται καταχρηστικῶς σέ ἐμπόλεμο περίοδο καί ἀπορρέουν ἀπό τήν ἰδέα τῆς ὑπό τοῦ Μωυσέως ἀνακηρύξεως τοῦ Γιαχβέ ὡς ἐθνικοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ¹¹.

ε) Ἐδῶ, μέ ἀφορμή τίς ἀναφερθεῖσες στήν ἐνότητά μας αὐτή σκανδαλώδεις διηγήσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, θέλω νά γράψω κάτι γενικό, πού πρέπει, νομίζω, νά τό ἔχουμε ὑπ' ὄψιν γιά μιᾶ σωστή ἐρμηνεία καί αὐτῶν καί ἄλλων διηγήσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης: Οἱ διηγήσεις τῆς Γενέσεως, ἀλλά καί ἄλλων ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δέν ἔχουν συνταχθεῖ ἔτσι, ὥστε νά εἶναι δεμένες μεταξύ τους καί νά δίνουν μιᾶ πλήρη ἱστορική εἰκόνα. Περιγράφουν μέ ἀπλότητα καί διηγηματική χάρη κάποιο περιστατικό, ἔχουν δική τους εἰσαγωγή καί τέλος, καί ἄν ἀποσπαστοῦν ἀπό τό κείμενο δέν διαταράσσουν τήν συνάφειά του. Ἐπίσης συμβαίνει ὀρισμένες διηγήσεις νά φέρονται καί διπλές. Ὅλα αὐτά καί ἄλλα ἀκόμη μᾶς πείθουν ὅτι πολλές διηγήσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι στοματικές παραδόσεις, ὅτι ἐλέγοντο ἀπό τόν λαό, ὅτι τίς διηγῶντο πρῖν ἀκόμη καταγραφοῦν στήν Παλαιά Διαθήκη. Οἱ Ἰσραηλίτες στίς σκηνές τους, στίς πηγές καί στά φρέατα ἤ στά διάφορα ἱερά, ὅπου συγκεντρώνονταν γιά νά λατρεύσουν τόν Θεό, θά διηγῶντο τά κατορθώματα ἤ τά διάφορα περιστατικά τῆς ζωῆς τῶν προγόνων τους. Τίς διηγήσεις αὐτές, πού ἀπετέλεσαν τήν παράδοση τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, οἱ ἱεροί συγγραφεῖς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τίς σεβάστηκαν· τίς παρέλαβαν, ἔτσι ὅπως ἦταν μέ τήν λαϊκή τους ἀπλότητα, καί τίς καταχώρησαν στό ἱερό τους κείμενο. Ἔτσι οἱ πέντε ἀπλές διηγήσεις περί τοῦ προφήτου Ἡλία (Γ'

Βασ. κεφ. 17-18. 19,1 ἔξ. κεφ. 17-19. Δ' Βασ. 1,2-17. 2,1-12), πού εἶναι ἡ μόνη ἀναφορά περί αὐτοῦ, εἶναι στοματικές παραδόσεις τοῦ λαοῦ, γι' αὐτό καί οἱ διηγήσεις αὐτές ὁμιλοῦν γιά θαύματα καί περιστατικά μόνο τῆς ζωῆς τοῦ προφήτου καί δέν μᾶς λέγουν τήν διδασκαλία του, ἐπειδή ὁ λαός δέν εἶχε τήν δύναμη νά συγκρατήσῃ τήν ὑψηλή θεολογική διδασκαλία ἐνός προφήτου. Θά ἐποίκιλλαν δέ οἱ διηγήσεις αὐτές, οἱ στοματικές αὐτές παραδόσεις τοῦ λαοῦ, θά ἐποίκιλλαν κατά τόπους καί φυλές καί ἔτσι τώρα ἐξηγεῖται τό ὅτι αὐτές φέρονται στά κείμενά μας διπλές, ὅπως ἐξηγεῖται καί ἡ ἀπλότητά τους καί ἡ αὐτοτέλειά τους μέ ἰδιαίτερη εἰσαγωγή καί τέλος, γιατί προέρχονται ἀπό τόν ἀπλό λαό καί ἐλέγοντο – ἴσως καί ἐτραγουδοῦντο – ὡς ἰδιαίτερο περιστατικό καί γεγονός. Μέ τήν θεωρία αὐτή περί διηγήσεων τινῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς στοματικῶν παραδόσεων, θεωρία πού γίνεται ὀπωσδήποτε δεκτή ἀπό τοὺς παλαιοδιαθηκολόγους, ἡμετέρους καί ξένους, ἐρμηνεύεται ἡ ἐλευθερία τῶν ἐκφράσεων σ' αὐτές τίς διηγήσεις, ἐκφράσεων πού θεωροῦνται ὡς σκανδαλώδεις ἀπό μερικούς, ὅπως καί ἐξηγεῖται καί ἡ ἴδια ἡ ἀναφορά τῶν διηγήσεων αὐτῶν στό κείμενο, ὡς σεβαστῶν παραδόσεων, θεωρουμένων ὁμως ὑπό τό θεολογικό πρῖσμα τῶν ἱερῶν συγγραφέων ἢ συνθετῶν τοῦ ἱεροῦ κειμένου. Γιά τήν σωστή δέ ἐρμηνεία τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ γνώση καί τῶν ἄλλων λαϊκῶν ἐκφράσεων καί ρήσεων πού ἀπαντῶνται σ' αὐτό¹².

(Τό τέλος στό ἐπόμενο).

11. Καί ἡμεῖς γιά τόν ἴδιο λόγο κατά τοὺς ἐθνικούς μας ἀγῶνες γιά τήν ἐλευθερία μας ὀνομάσαμε τήν Παναγία μας «Υπέρμαχο Στρατηγό».

12. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι κατά μιᾶν ἐπισκεψή μου στόν μακαριστό διδάσκαλο Βασίλειο Βέλλα στήν οἰκία του, τοῦ τηλεφώνησε ὁ γνωστός Εὐάγγελος Παπανούτσος καί τόν ἐρώτησε τί σημαίνει ἡ φράση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «τόν οὐροῦντα πρὸς τοῖχον» (Α' Βασ. 25,22. Δ' Βασ. 9,8). Καί ὁ ἐπιστήμων ἐρμηνευτής ἀπάντησε ἀμέσως: «Ἡ φράσις εἶναι περίφρασις καί δηλοῖ τόν ἄρρηνα, διότι μόνον ὁ ἄρρηνα δύναται νά οὐρῇ ἐπὶ τόν τοῖχον»!

ΝΙΚΟΛΑ ΤΕΣΛΑ. Ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΥΠΑΡΞΙΑΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ¹

του κ. Ιωάννου Μηλιώνη,
μέλους τῆς Π.Ε.Γ.

(β' μέρος)

Ὁ Τέσλα πρωτοσυνάντησε τὸν Βιβεκάναντα σέ μιὰ δεξίωση τῆς ἠθοποιῦ Σάρας Μπερνάρντ (Sarah Bernhardt), ἡ ὁποία ἐκεῖνη τὴν περίοδο (1893-1896) πρωταγωνιστοῦσε στὴν «Ίζιελ» (Iziel), θεατρικὸ ἔργο μὲ θέμα τὴ ζωὴ τοῦ Βούδα. Ὄταν ἡ Μπερνάρντ ἐντόπισε τὸν Βιβεκάναντα μεταξὺ τοῦ κοινῦ τῆς παράστασης, ὀργάνωσε μιὰ συνάντηση μαζί του, στὴν ὁποία παρευρέθηκε καὶ ὁ Τέσλα².

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ περιγραφή τοῦ Σουάμι Νικχιλανάντα, (Swami Nikhilananda) ἰδρυτῆ τοῦ «Κέντρου Ραμακρίσνα», στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ στενοῦ συνεργάτη τοῦ Βιβεκάναντα, πού ἀναφέρει γιὰ τὸν Τέσλα καὶ τὶς συναντήσεις του μὲ τὸν Σουάμι Βιβεκάναντα³:

«Ὁ Νικόλα Τέσλα, ὁ μεγάλος ἐπιστήμονας πού εἰδικεύεται στὸν τομέα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, εἶχε ἐντυπωσιαστεῖ ἀπὸ τὶς ἐρμηνεῖες τοῦ Σουάμι σχετικὰ μὲ τὴν κοσμογονία Σάμκγια (Samkhya)⁴ καθὼς καὶ μὲ τὴ θεωρία τῶν κοσμικῶν κύκλων ὅπως αὐτὰ γίνεται ἀντιληπτὰ ἀπὸ τοὺς Ἰνδουιστές.

Ἐντυπωσιάστηκε ιδιαίτερα ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα μεταξὺ τῆς θεωρίας τῆς ὕλης καὶ

τῆς ἐνέργειας στὴν Σαμκγία καὶ στὴν σύγχρονη φυσικὴ. Ὁ Σουάμι συναντήθηκε ἐπίσης στὴ Νέα Ὑόρκη μὲ τὸν σέρ Γουίλιαμ Τόμπσον, τὸν Λόρδο Κέλβιν καὶ τὸν καθηγητὴ Χέλμολτς, κορυφαίους ἐκπροσώπους τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου τῆς Δύσης. Ἀκόμη, ἡ διάσημη γαλλίδα ἠθοποιὸς Σάρα Μπερνάρντ εἶχε μιὰ συνέντευξη μὲ τὸν Σουάμι καὶ ἐντυπωσιάστηκε ἀπὸ τὶς διδασκαλίες του⁵».

Ὁ ἴδιος ὁ Βιβεκάναντα σέ ἐπιστολὴ του πρὸς φιλικὸ πρόσωπο, -μὲ ἡμερομηνία 13 Φεβρουαρίου τοῦ 1896-, ἀναφέρει γιὰ τὸν Τέσλα: «...ὁ κ. Τέσλα εἶναι γοητευμένος μὲ τὶς Βεδικές⁶ ιδέες περί Πράνα⁷, Ἀκάσα⁸

5. Swami Nikhilananda, «Vivekananda, The Yogas and Other Works», Κέντρο Ramakrishna-Vivekananda, Νέα Ὑόρκη, 1973.

6. Vedas: Ἱεροὶ ὕμνοι καὶ τελετουργικοὶ στίχοι, πού ἔχουν συντεθεῖ στὴν ἀρχαϊκὴ σανσκριτικὴ καὶ εἶναι γνωστοὶ μεταξὺ τῶν λαῶν πού μιλοῦσαν ἰνδοευρωπαϊκὴ γλῶσσα καὶ πέρασαν στὶς Ἰνδίες ἀπὸ περιοχὲς τῆς Περσίας.

7. Prana: Σανσκριτικὴ λέξη γιὰ τὴ «ζωτικὴ δύναμη» ἢ τὴν «ζωτικὴ ἀρχή». Εἶναι ἡ «κοσμικὴ ἐνέργεια», πού διαπερνᾷ τὸ Σύμπαν σέ ὅλα τα ἐπίπεδα. Ἀναφέρεται συχνά ὡς «δύναμη ζωῆς» ἢ «ἐνέργεια ζωῆς». Εἶναι ἀποδεκτὴ στὸν ἰνδουισμό, στὴ γιόγκα, στὴν ἰνδικὴ ἰατρικὴ καὶ στὶς πολεμικὲς τέχνες.

8. Akasha: Ὄρος γιὰ τὸν «αἰθέρα» στὴν παραδοσιακὴ ἰνδικὴ κοσμολογία. Ὁ ὄρος υἰοθετήθηκε ἐπίσης στὸν δυτικὸ ἀποκρυφισμό καὶ τὸν πνευματισμὸ στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰώνα. Στὶς διαλέκτους: Οὐρντού-Χίντι, Νεπάλι καὶ Μπενγκάλι, σημαίνει τὸν «οὐρανόν». Στὴ Θεοσοφία χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπίθετο, στοὺς ὄρους «Ἀκασικά ἀρχεῖα» (Akashic records) ἢ «Ἀκασικὴ βιβλιοθήκη» (Akashic library), μιὰ «αἰθερικὴ ἐπιτομή» ὅλων τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἱστορίας ἢ «ὁ παγκόσμιος Χῶρος, στὸν ὁποῖον ἐνσωματώνεται ὁ συμπαντικὸς Νοῦς».

1. Ἀπὸ εἰσήγηση πού πραγματοποιήθηκε τὸν Σεπτέμβριο 2017, σέ Ὁμάδα Ἐργασίας τῆς Π.Ε.Γ.

2. Swami Nikhilananda, «Vivekananda, The Yogas and Other Works», Κέντρο Ramakrishna-Vivekananda, Νέα Ὑόρκη, 1973.

3. Στὸ ἴδιο.

4. Σάμκγια ἢ Σανκχιά: Μία ἀπὸ τὶς ἔξι σχολές τῆς ὑπαρξιακῆς (astika) ἀνθρωπολογίας τοῦ ἰνδουισμοῦ. Σχετίζεται ιδιαίτερα μὲ τὴ γιόγκα.

καί Κάλπας⁹, πού σύμφωνα μέ τίς δικές του εκτιμήσεις είναι οί μόνες έρμηνείες, πού μποροῦν νά ταυτιστοῦν μέ τίς ἐπιστημονικές... Ὁ κ. Τέσλα πιστεύει ὅτι μπορεῖ νά τά ἀπεικονίσει αὐτά μέ τά μαθηματικά, τό ὅτι ἡ ἰσχὺς καί ἡ ὕλη μποροῦν νά ἀναχθοῦν ἐνδεχομένως σέ ἐνέργεια. Πρόκειται νά τόν συναντήσω τήν ἐπόμενη ἐβδομάδα γιά νά παρακολουθήσω αὐτή τή μαθηματική δυνατότητα ἐφαρμογῆς»¹⁰.

Γιά τόν Σουάμι Βιβεκάναντα ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ ὅτι αὐτός προσωπικά καί ἡ Θεοσοφική Ἐταιρία τῆς Ἐ. Π. Μπλαβάτσκι εἶναι οἱ κατ' ἐξοχήν ὑπεύθυνοι γιά τήν διείσδυση τοῦ ἰνδουισμού στή Δύση καί γενικά τήν θεμελίωση αὐτοῦ, πού σήμερα μᾶς εἶναι γνωστό, ὡς ἡ «Νέα Ἐποχή» (New Age), ἤδη ἀπό τόν 19ο αἰώνα.

Ὁ Βιβεκάναντα ὑπῆρξε μαθητής τοῦ Ραμακρίσνα καί εἶναι ἐκεῖνος πού ἀνέδειξε τόν ἰνδουισμό καί τόν βουδισμό σέ παγκόσμιες θρησκείες, πού ὑποστήριξε τά ἐθνικιστικά κινήματα στήν Ἰνδία στήν περίοδο τῆς Βρετανικῆς ἀποικιοκρατίας, πού ἴδρυσε τίς θρησκευτικές ὀργανώσεις «Ραμακρίσνα Μάθ» (Ramakrishna Math) καί «Ἀποστολή Ραμακρίσνα» (Ramakrishna Mission).

Ὁ Βιβεκάναντα διοργάνωσε ἑκατοντάδες δημόσιες καί ἰδιωτικές διαλέξεις καί σεμινάρια σέ Η.Π.Α. καί Εὐρώπη, διαδίδοντας τόν ἰνδουισμό. Στή Ἰνδία θεωρεῖται ἱερό πρόσωπο καί ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων του ἐορτάζεται ὡς ἡ «Ἐθνική Ἡμέρα Νεότητας».

9. Προσηλυτισμός τῆς Δύσης

Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ τρόπος προσηλυτισμοῦ τῆς Δύσης, ἀπό τόν Βιβεκάναντα, πού ὑπῆρξε ἀντιπρόσωπος τῆς Ἰνδίας στό «Κοινοβούλιο τῶν Θρησκειῶν τοῦ Κό-

μου», τό 1893 στό Σικάγο κι ὅπου μίλησε γιά τήν «**ἐνότητα τῶν θρησκειῶν**» καί προσφώνησε τούς συνέδρους ὡς ἐξῆς:

«ἂν κάποιος ἀπό αὐτό τό ἀκροατήριον ἐλπίζει ὅτι αὐτή ἡ ἐνότητα θά ἔρθει μέ τό θρίαμβο μιᾶς ὁποιασδήποτε θρησκείας καί τόν ἀφανισμό τῶν ἄλλων, σ' αὐτόν δέν ἔχω παρά νά πῶ: Ἀδερφέ μου οἱ ἐλπίδες σου θά διαψευστοῦν. Μήπως ἐπιθυμῶ οἱ Χριστιανοί νά γίνουν Ἰνδουιστές; Πρός Θεοῦ! Μήπως ἐπιθυμῶ οἱ Ἰνδουιστές ἢ οἱ Βουδιστές νά γίνουν Χριστιανοί; Πρός Θεοῦ!... Οἱ Χριστιανοί δέν πρέπει νά γίνουν Ἰνδουιστές, οὔτε Βουδιστές οὔτε καί αὐτοί νά γίνουν Χριστιανοί. **Ἀλλά κάθε θρησκεία θά πρέπει νά ἀφομοιώσει τό πνεῦμα τῶν ἄλλων θρησκειῶν**¹¹, διατηρώντας ὡστόσο τίς ἰδιαιτερότητές της, προκειμένου νά ἀναπτυχθεῖ σύμφωνα μέ τούς δικούς της νόμους».

Ἡ ὑποδοχή πού ἐπιφύλαξαν οἱ Δυτικοί στό Βιβεκάναντα ὑπῆρξε ἰδιαίτερα θερμή.

Ἄν κι ὁ λόγος τοῦ Βιβεκάναντα, ὅπως καί πολλῶν ἄλλων συγχρόνων «δασκάλων» τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν καί τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, ἀκούγεται λογικός καί πανανθρώπινος στόν ἀνυποψίαστο ἀκροατή, ἡ συνέχεια ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Ἰνδός Γκουρού δέν ὑπῆρξε καί τόσο εἰλικρινής. Χαρακτηριστικό, ἀλλά καί ἀποκαλυπτικό εἶναι τό ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἀπό τόν πύρινο λόγο του σέ φοιτητές στό Μαντρᾶς (Madras) κατά τή ἐπιστροφή του στήν Ἰνδία, ὅπου του ἔγινε ἀποθεωτική ὑποδοχή:

«... αὐτό εἶναι τό μεγάλο ἰδανικό πού βρῖσκεται μπροστά μας, καί ὁ καθένας πρέπει γι' αὐτό νά ὀπλιστεῖ **-ἡ ἄλωση τοῦ κόσμου ἀπό τήν Ἰνδία-** τίποτε τό λιγότερο ἀπό αὐτό, καί ὅλοι ἐμεῖς πρέπει νά ὀπλιστοῦμε καί νά τεντώσουμε γι' αὐτό τό σκοπό κάθε νεῦρο... **σῆκω, Ἰνδία, καί κυρίευσε τόν κόσμο μέ τήν πνευματικότητά σου...** Αὐτό πού πρέπει **νά κυριεύσει τή Δύση** εἶναι ἡ πνευματικότητα...».

11. Οἱ ὑπογραμμίσεις, δικές μας.

9. Kalpa: Λέξη πού σημαίνει: αἰών ἢ μιᾶ σχετικά μεγάλη χρονική περίοδο -μέ ἀνθρώπινα μέτρα- στήν ἰνδουιστική καί βουδιστική κοσμολογία.

10. Swami Nikhilananda, «Vivekananda, The Yogas and Other Works», Κέντρο Ramakrishna-Vivekananda, Νέα Υόρκη, 1973.

10. Τέσλα και Βιβεκάναντα

Ο Βιβεκάναντα ήλπιζε ότι ο Τέσλα μπορούσε να αποδείξει επιστημονικά ότι αυτό που ονομάζεται ύλη είναι απλῶς μιά μορφή ενέργειας, συνδυάζοντας ἔτσι τις διδασκαλίες στις Βέδες με τὴν τότε σύγχρονη ἐπιστήμη. Κατὰ τὴν διατύπωση τοῦ Σουάμι: «στὴν περίπτωση αὐτῆ, ἡ Βεδική κοσμολογία θὰ μπορούσε νὰ τοποθετηθεῖ στὰ πιὸ ἀσφαλῆ θεμέλιά της»¹².

Ἦδη ἀπὸ τὸ 1891 ὁ Τέσλα θεωροῦσε τὸ σύμπαν ὡς ἓνα δυναμικὸ σύστημα γεμάτο «ἐνέργεια», ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἀνὰ πάσα στιγμή καὶ ἀπὸ κάθε σημεῖο του.

Κατὰ τὰ φαινόμενα, ἀφότου ὁ Τέσλα συνάντησε τὸν Βιβεκάναντα κι ἄρχισε νὰ μελετᾷ τὸ τί οἱ ἀνατολικές θρησκείες πιστεύουν γιὰ τὴ διαμόρφωση καὶ τὴ δομὴ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ἄρχισε νὰ χρησιμοποιεῖ ὄρους σανσκριτικούς γιὰ νὰ ἐκφράζει τις ιδέες του. Ἔτσι, μεταξύ ἄλλων, ἀρχίζει νὰ χρησιμοποιεῖ τις λέξεις «Ἀκάσα», «Πράνα», ἀλλὰ καὶ τὴν ιδέα τοῦ «φωτοβόλου αἰθέρα»¹³ (luminiferous aether)¹⁴ γιὰ νὰ περιγράψει τὴν ὑπαρξη, τὴν προέλευση, ἀλλὰ καὶ τὴ δομὴ τῆς ὕλης.

Κάποιες βασικές ἀντιστοιχίες τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ἰνδουισμοῦ καὶ ὀρισμένων βασικῶν ιδεῶν τῆς φυσικῆς, ἔτσι ὅπως ὁ Τέσλα τουλάχιστον τις ἀντιλαμβάνονταν, εἶναι οἱ παρακάτω:

12. Marie Louise Burke, «Swami Vivekananda in the West, New Discoveries, The World Teacher», Advaita Ashrama, Mayavati, India, 1985, σ. 500.

13. Ἐννοεῖται ὡς «ὁ αἰθέρας, πού μεταφέρει τὸ φῶς». Χρησιμοποιήθηκε κυρίως στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰώνα, γιὰ νὰ ἐξηγήσει τὴν δυνατότητα μετάδοσης τοῦ φωτός -κυματοειδούς, φαινομενικά- μέσω τοῦ κενοῦ διαστήματος, κάτι πού -κατὰ τὴν ἀντίληψη κάποιων ἐπιστημόνων τῆς ἐποχῆς-, τὰ ηλεκτρομαγνητικά κύματα δέν θὰ ἦταν σέ θέση νὰ πραγματοποιήσουν. Ἡ θεωρία ἐνός χώρου γεμάτου «φωτοβόλο αἰθέρα», ἀντὶ ἐνός χώρου ἀπολύτου κενοῦ, παρείχε τὸ θεωρητικὸ ὑπόβαθρο, πού ἀπαιτεῖτο γιὰ τὴν στήριξη τῆς «κυματοειδούς φύσης» τοῦ φωτός.

14. Ebenezer Cobham Brewer (1880³⁸), «A Guide to the Scientific Knowledge of Things Familiar», σσ. 46-47, 363, 435.

Ὡς «Μπράχμαν» (Brahman)¹⁵ θεωροῦσε «τὸ ἀπόλυτο», ὡς «Μαχάτ» ἢ «Ἰσβάρα» θεωροῦσε τὴν «πρωταρχική δημιουργική ἐνέργεια», ἐνῶ ὡς «Πράνα» καὶ «Ἀκάσα» θεωροῦσε τὴν «ἐνέργεια» καὶ τὴν «ὕλη» ἀντίστοιχα.

11. Ὁρολογία, ἐπιγραμματικά

Μπράχμαν, στὴν Ἰνδική κοσμολογία καὶ θεολογία, ὀρίζεται ὡς τὸ ἓνα αὐθύπαρκο καὶ ἀπρόσωπο πνεῦμα, ὡς ἡ «Θεϊκὴ Οὐσία» ἀπὸ τὴν ὁποία ὅλα τα πράγματα προέρχονται, ἀπὸ τὴν ὁποία συντηροῦνται καὶ στὴν ὁποία ἐπιστρέφουν κατὰ τὴν Πραλάγια, τὴν «μεγάλῃ κοσμικῇ νύχτῃ», τὴν «Νύχτῃ τοῦ Μπράχμαν».

Μαχάτ (Mahat) νοεῖται τὸ «Μεγάλον Ἔνα» καὶ ἐρμηνεύεται ἐπίσης ὡς «κοσμικὴ νοημοσύνη» ἢ «κοσμικός νοῦς».

Ἰσβάρα (Ishvara) ὀρίζεται ὡς ὁ «ὑπέρτατος Κυβερνήτης», ἡ ὑψιστὴ δυνατὴ ἀντίληψη τοῦ Ἀπολύτου, πέρα ἀπὸ κάθε λογικὴ σύλληψη.

Πράνα (Prana) λογίζεται ἡ «ἐνέργεια», ἡ «ζωτικὴ δύναμη» ἢ ἡ «ζωτικὴ ἀρχή», πού διαπερνᾷ τὸ Σύμπαν σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα.

Ἀκάσα (Akasha) ἐρμηνεύεται ὡς ὕλη (λεπτοφυῆς ὕλη), πού συνήθως μεταφράζεται καὶ ὡς αἰθέρας.

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ «ζωτικὴ δύναμη», Πράνα, ἀναφέρεται, ἀπὸ ποικί-

15. Τὸ Μπράχμαν (Brahman) ἔχει πολλές μορφές, διαπερνᾷ ὀλόκληρὸ τὸ σύμπαν καὶ συμβολίζεται ἀπὸ τὴν ἱερὴ συλλαβὴ Om (ἢ Aum). Οἱ περισσότεροι Ἰνδουιστές πιστεύουν ὅτι τὸ Μπράχμαν εἶναι παρόν σέ κάθε ἄνθρωπο ὡς τὸ αἰώνιο πνεῦμα ἢ ψυχὴ, πού ὀνομάζεται ἄτμαν (atman). Τὸ Μπράχμαν, ἡ ὑπέρτατη δύναμη τοῦ Θεοῦ, πού ὑπάρχει μέσα σέ ὅλα τὰ πράγματα, δέν πρέπει νὰ συγχέεται μέ τὸν Μπράχμα (Brahma), πού εἶναι ὁ θεός, δημιουργός προσωποποιημένος. Στὶς πρώιμες πηγές τοῦ Ἰνδουισμοῦ, ὅπως τὸ ἔπος Μαχαμπχαράτα, ὁ Μπράχμα εἶναι ὑπέρτατος στὴν τριάδα τῶν μεγάλων θεῶν, πού περιλαμβάνει ἀκόμη τὸν Σίβα καὶ τὸν Βισνού. Ὁ ρόλος τοῦ Μπράχμα ἦταν ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ ὄλων τῶν πλασμάτων. Ὁ Βισνού εἶναι ὁ συντηρητὴς τοῦ συμπαντος, ἐνῶ ὁ ρόλος τοῦ Σίβα εἶναι ἡ καταστροφὴ τοῦ κόσμου μέ σκοπὸ τὴν ἀναδημιουργία. Ὁ Μπράχμα εἶναι ὁ λιγότερο λατρευτός θεός στὸν Ἰνδουισμό σήμερα.

λους χώρους μέ διάφορα ὀνόματα μπερδεύοντας καί παραπλανώντας τό ἀνυποψίαστο κοινό.

Ὅπως ἀναφέρει γνωστός Ὀμοιοπαθητικός, «... Αὐτό τό εἶδος ἐνέργειας ἔχει δεχθεῖ διάφορες ὀνομασίες ἀπό διαφορετικούς ἀνθρώπους σέ διαφορετικές ἐποχές τῆς ἱστορίας. Ἔχει ἀποκληθεῖ: Πράνα, ἀπό τούς Ἰνδουιστές... Ἀστρικό φῶς ἀπό τούς Καβαλιστές. Ἀζώθ, ἀπό τούς Ἀλχημιστές... Ζωικός μαγνητισμός, ἀπό τόν Μέσμερ... Ζωτική ἐνέργεια ἢ ζωτική δύναμη ἢ ζωτικό σῶμα, ἀπό τή βιταλιστική σχολή... Βιοπλάσμα, ἀπό Σοβιετικούς ἐπιστήμονες... "Συμπαντική ἐνέργεια", αὐτός ὁ ὄρος προσδιορίζει καλύτερα μιά ἀπό τίς βασικές ιδιότητές της: τή συμπαντικότητα...»¹⁶.

Στά παραπάνω, ἀξίζει νά προσθέσουμε -σχετικά μέ τόν «αιθέρα»- καί τούς ὄρους: Τσί (chi), πού χρησιμοποιεῖται στήν Κίνα, Κι (ki), στήν Ἰαπωνία, «Μάνα» (Mana), στούς πολιτισμούς τῆς Ὠκεανίας (Oceania), «Ὀντική Δύναμη» (Odic force), ἀπό τόν Κάρολ Φόν Ράιχενμπαχ (Carl von Reichenbach), «Σπίριτους» (Spiritus), ἀπό τόν Ρόμπερτ Φλάντ (Robert Fludd), «Ψυχοτρονική Ἐνέργεια (psychotronics), ἀπό Τσεχοσλοβάκους «ἐπιστήμονες» καί «Ὀργόνη»¹⁷, ἀπό τόν Βίλχελμ Ράιχ (Wilhelm Reich)¹⁸. Τέλος, ὡς «Ζωτική Ἐνέργεια» ἀναφέρεται ἀπό τόν Σάμουελ Χάνεμαν (Christian Friedrich Samuel Hahnemann), τόν πατέρα τῆς Ὀμοιοπαθητικῆς.

16. Βλ. Γεωργίου Βυθούλκα, «Ἡ νέα διάσταση στήν ἱατρική», Ἐκδόσεις Ἀδάμ, σ. 86. Γιά τήν ἀντιγραφή: «Κριτική στήν Ὀμοιοπαθητική», Ἰωάννου Κουντουρά, Καθηγητοῦ Παθολογίας στό Α. Π. Θ. <http://www.alopsis.gr/alopsis/omiora13.htm>

17. Ἡ «Ὀργόνη» περιγράφεται ὡς ἕνα πανταχοῦ παρόν, ἐλεύθερο ἀπό μάζα ὑπόστρωμα ἐνέργειας ἀπό τό ὅποιο δημιουργοῦνται δευτερογενῶς ἡ ὕλη, ἡ ζωή καί οἱ φυσικοί νόμοι.

18. Αὐστριακός ψυχαναλυτής, μαθητής τοῦ Σίγκμουντ Φρόυντ, μέλος τῆς δεύτερης γενιᾶς ψυχαναλυτῶν μετά τόν Φρόυντ, Μαρξιστής.

12. Ἀνυπόστατη ἢ ὕπαρξη τοῦ αἰθέρα

Ἡ θεωρία γύρω ἀπό τήν ὕπαρξη ἢ μή τοῦ αἰθέρα ὑπῆρξε θέμα σημαντικοῦ προβληματισμοῦ καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς ἱστορίας του, καθῶς ἀπαιτοῦσε τήν ὕπαρξη μιᾶς ἀόρατης καί ἀπειρης ὕλης -ἔστω λεπτοφυοῦς-, πού δέν θά ἀλληλεπιδροῦσε μέ τά ἀντικείμενα τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Καθῶς ἡ φύση τοῦ φωτός διερευνήθηκε, ἰδιαίτερα τόν 19ο αἰώνα, οἱ θέσεις γιά τίς φυσικές ιδιότητες, πού ἀπαιτοῦνταν γιά νά γίνει ἀποδεκτή ἡ ὕπαρξη τοῦ αἰθέρα, γίνονταν ὄλο καί πιά ἀντιφατικές. Στά τέλη τοῦ 1800, ἀμφισβητήθηκε ἡ ὕπαρξή του ὀλοκληρωτικά, ἂν καί δέν ὑπῆρχε ἀκόμη ἄλλη φυσική θεωρία γιά τήν ἀντικατάστασή του.

Ἡ ἀρνητική ἔκβαση τοῦ πειράματος Μάικελσον-Μόρλεϋ (Michelson-Morley)¹⁹, ἔδειξε ὅτι ὁ αἰθέρας ἦταν ἀνύπαρκτος, κάτι πού ἐπιβεβαιώθηκε μέ πειράματα, πού ἀκολούθησαν μέχρι καί τό 1920. Αὐτό ὀδήγησε σέ σημαντική θεωρητική ἐργασία γιά νά ἐξηγηθεῖ ἡ διάδοση τοῦ φωτός, χωρίς κάποιο μέσον σάν τόν αἰθέρα. Ἡ κατάρριψη τῆς θεωρίας περὶ αἰθέρα ὑπῆρξε ἡ εὐκαιρία, πού ὀδήγησε τόν Ἄλμπερτ Ἄϊνστάϊν (Albert Einstein) στή ἀνάπτυξη τῆς Θεωρίας τῆς Σχετικότητας, ἡ ὁποία μποροῦσε νά ἐξηγήσει γιατί τό πείραμα Μάικελσον-Μόρλεϋ ἀπέτυχε καί ἐρμήνευε τό γιατί ἕνα τέτοιο μέσον -σάν τόν αἰθέρα- δέν ἦταν ἀπαραίτητο στήν κατανόηση τῆς δομῆς τοῦ σύμπαντος. Τό πείραμα Μάικελσον-Μόρλεϋ (Michelson-Morley), μαζί μέ τήν ἀκτινοβολία τοῦ «μέλανος σώματος» (σκοτεινὴ ἀκτινοβολία)²⁰ καί τό

19. Ἐπιστημονικό πείραμα, πού πραγματοποιήθηκε γιά τήν διαπίστωση τῆς παρουσίας τῆς «οὐσίας», πού ὀνόμαζαν αἰθέρα καί πού πίστευαν ὅτι γεμίζει τόν κενό χώρο. Τό πείραμα ἔγινε ἀπό τούς Albert A. Michelson καί Edward Morley τό 1887.

20. Ἀκτινοβολία «μαύρου σώματος» (blackbody radiation) εἶναι ἡ θερμική, ἠλεκτρομαγνητική ἀκτινοβολία μέσα ἢ γύρω ἀπό ἕνα σῶμα, σέ θερμοδυναμική ἰσορροπία μέ τό περιβάλλον του ἢ ἡ ἐκπεμπόμενη ἀπό ἕνα ἀδιαφανές καί μὴ ἀντανακλαστικό σῶμα.

«φωτοηλεκτρικό φαινόμενο»²¹, ήταν ένα βασικό πείραμα στην ανάπτυξη της σύγχρονης φυσικής, πού περιλαμβάνει τόσο τη σχετικότητα όσο και την κβαντική θεωρία και έξηγει -ή δεύτερη- την κυματόμορφη (wave-like)²² φύση του φωτός.

Αλλά, ως επιστρέψουμε στον Νικόλα Τέσλα και πάλι.

13. Πλάνη, ή επιστημονική θεμελίωση του αποκρουφισμού

Ο Τέσλα ανατράφηκε ως Ορθόδοξος Χριστιανός, όμως αργότερα απομακρύνθηκε, με αποτέλεσμα να μη θεωρεί τον έαυτό του -όπως ισχυριζόταν- ως «πιστό μέ την ορθόδοξη έννοια». Δήλωνε ότι «αντιτασσόταν στον θρησκευτικό φανατισμό», αλλά και ότι «ο Βουδισμός και ο Χριστιανισμός είναι οι μεγαλύτερες θρησκείες, τόσο σε αριθμό οπαδών όσο κι από πλευράς σημασίας»²³. Έλεγε ακόμη ότι: «Για μένα, τό σύμπαν είναι απλώς μία μεγάλη μηχανή, αυθύπαρκτη, πού ποτέ δέν θά σταματήσει νά λειτουργεί» και «αυτό πού αποκαλούμε “ψυχή” ή “πνεῦμα” δέν είναι τίποτα περισσότερο από τό ἄθροισμα τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος. Όταν ἡ λειτουργία αὐτή παύσει, ἡ “ψυχή” ἢ τό “πνεῦμα” παύει ἐπίσης»²⁴.

Από τίς δηλώσεις αυτές μπορούμε άβίαστα νά κατανοήσουμε, ότι ο Τέσλα είχε οδηγηθεϊ νά πιστέψει, ότι ἡ «τροφή», πού ο Βιβεκανάντα τοῦ προσέφερε ἦταν μία «ἀλήθεια», πού ἐπιβεβαιωνόταν δῆθεν ἀπό τήν ἐπιστήμη, κάτι γιά τό ὅποιο πάντοτε ἐπιχειροῦσαν καί ἐπιχειροῦν νά μάς

21. Κβαντική διεργασία κατά τήν ὁποία ἀπελευθερώνονται ἠλεκτρόνια ἀπό μία ἐπιφάνεια ἀγωγοῦ ὅταν προσπέσει σέ αὐτή ἠλεκτρομαγνητική ἀκτινοβολία συχνότητας τέτοιας ὥστε τά ἠλεκτρόνια νά κατορθώσουν νά ὑπερπηδήσουν τό φράγμα δυναμικῆς ἐνέργειας, πού τά συγκρατεῖ στήν ἐπιφάνεια αὐτή.

22. Κυματομορφή (Airy), ένα κύμα, πού περιγράφει πῶς τά κβαντικά σωματίδια κινούνται.

23. George Sylvester Viereck, «A Machine to End War», ἄρθρο στό περιοδικό “Liberty”, Φεβρουάριος, 1935. https://www.pbs.org/tesla/res/res_art11.html

24. Στό ἴδιο.

πείσουν ὁ ἀποκρουφισμός, οἱ «ἐναλλακτικές» πρακτικές, ἡ παραθρησκεία καί τά θρησκευάματα τῆς Ἀνατολῆς. Χιλιάδες Χριστιανοί, σήμερα καί στό παρελθόν, ἔχουν πιστέψει τό ἑσφορικό αὐτό ψέμα μέ ἀποτέλεσμα νά θέτουν σέ κίνδυνο τήν υἡγεία τους, τή ζωή τους, ἀλλά, τό σημαντικότερο, τήν πολῦτιμη, τήν ἀνεκτίμητη ψυχή τους.

Εἶναι τραγικό τό πόσο εὔκολα οἱ ἄνθρωποι παρασύρονται ὅταν δέν ἔχουν ένα ἰσχυρό θεμέλιο κάτω ἀπ’ τά πόδια τους, ὅταν δέν ἔχουν σταθερή πίστη στόν Τριαδικό Θεό, ὅταν δέν ζοῦν τό γεγονός τῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερα, χιλιάδες ὀργανώσεις ἢ μεμονωμένα πρόσωπα διδάσκουν κι ἐκπαιδεύουν στά πιστεύματα τῆς «Νέας Ἐποχῆς» τοῦ Ὑδροχόου (New Age), πλανῶντες καί πλανώμενοι. Ὅλοι σχεδόν αὐτοί δέν παρουσιάζουν τό πραγματικό τους πρόσωπο, ἀλλά ένα ἐπιστημονικοφανές προσώπειο, δηλώνοντας ότι ἀσκοῦν «ἐπιστήμη», ότι οἱ θρησκευτικές, ἀποκρουφιστικές καί ἐναλλακτικές πρακτικές τους ἀποτελοῦν «ἐπιστημονικές μεθόδους», ότι «θεραπεύουν» τόν «ὄλο ἄνθρωπο» (ψυχή καί σῶμα).

Ὡς θυμηθοῦμε τήν προσπάθεια τῶν φορέων τῆς γιόγκα ἢ τῶν «πολεμικῶν τεχνῶν» νά καθιερώσουν τίς θρησκευτικές αυτές διαδικασίες σάν γυμναστική ἢ τῶν «Ἀνορθόδοξων Θεραπευτικῶν Μεθόδων» (ΑΝ.ΘΕ.Μ.), γνωστῶν καί ὡς «ἐναλλακτικῶν», νά καθιερωθοῦν σάν ἰατρική.

Ἡ καταλήστευση τῆς ἐπιστημονικῆς ὀρολογίας εἶναι μία ἀπ’ τίς μεθόδους τῶν χώρων αὐτῶν μέ κυρίαρχη στίς μέρες μας τήν ὀρολογία τῆς κβαντομηχανικῆς. Μία ἄλλη μέθοδος εἶναι ἡ χρήση «συσκευῶν». Ἀρχῆς γενομένης ἀπό τό «ἠλεκτρόμετρο» (E-meter) τῆς Σαηεντολογίας, σήμερα πληθῶρα ἠλεκτρονικῶν μηχανημάτων ἐπιστρατεύεται γιά νά προσδώσει ἐπιστημονικό κύρος στόν εὐρύτερο ἐναλλακτικό χῶρο: συσκευές Βιοσυντονισμοῦ (Bioresonance therapy), Βιοανάδρασης (Biofeedback), Ἡλε-

κτροβελονισμού (Electropuncture), Φωτογράφισης Αύρας (Aura Photography) κ.ά.

Παρ' όλο ότι είναι εμφανές ότι ή χρήση ενός όργάνου -ένός γαλβανομέτρου π.χ.-δέ νομιμοποιεί τόν χειριστή τού όργάνου καί στήν έξαγωγή συμπερασμάτων ώς πρός τή φύση ενός ίατρικού ή ψυχικού προβλήματος καί κατ' επέκταση τήν εισήγηση κάποιας «θεραπείας», τό κοινό έντυπωσιάζεται επί τή θέα τής συσκευής μέ τά συνακόλουθα έποτελέσματα.

Είναι τρομερό, οί τεχνικές δυνατότητες κάποιων συσκευών μετρήσεων (ήλεκτρομυογράφων, ήλεκτροθερμογράφων, ήλεκτροδερμογράφων κ.λπ.), νά γίνονται σήμερα έφαλτήριο γιά τήν έπιστροφή στίς μέρες μας τού γιατρού-μάγου τών πρωτοτόνων φυλών ή τού άλχημιστή τού Μεσαίωνα.

Όλοκληρώνοντας τήν εισήγηση αυτή, θά ύπογραμμίσουμε έμφατικά ότι ύπάρχει σαφής διάκριση ανάμεσα στήν Έπιστήμη καί στή Θρησκεία. Η πρώτη διακρίνεται από τήν παρατήρηση, τό πείραμα καί τήν έξαγωγή τών ίδιων πάντα άποτελεσμάτων, έφόσον τηρούνται σταθερές οί συνθήκες τού περιβάλλοντος. Η δεύτερη, χαρακτηρίζεται από τήν προσωπική έπιλογή τού καθενός μας. Μέ τόν όρο «Θρησκεία», έδω, άναφερόμεθα σέ κάθε ύπαρξιακό σύστημα κι όλα τά σχετικά μέ «συνειδητότητα», «έπίγνωση», «αυτογνωσία» καί τά όμοια, όπως τουλάχιστον ό χώρος τής «Νέας Έποχής» προσδιορίζει τούς όρους.

Η Έπιστήμη χρησιμοποιεί τή διάνοια καί προσεγγίζεται μέ τίς αισθήσεις τού ανθρώπου, πού ύποβοηθούνται από τά εργαλεία εκείνα, πού έπεκτείνουν τίς αισθήσεις αυτές (τηλεσκόπια, μικροσκόπια κ.λπ.). Η Θρησκεία προσεγγίζεται μέ τήν πίστη καί ένισχύεται μέ τό «θαύμα» τής όποιας μορφής.

Συχνά, στό χώρο τής Έπιστήμης διατυπώνονται από έπιστήμονες θεωρίες. Οί θεωρίες αυτές μέχρι νά έλεγχθούν από συναδέλφους τους, μέσω τής παρατήρησης

καί τού πειράματος, παραμένουν θεωρίες χωρίς έπιστημονική άπόδειξη.

Οί θεωρίες κάποτε δέν άποδεικνύονται τελικά, αλλά συμβάλλουν, όπως λέγεται, άν καί άναπόδεικτες, στήν περαιτέρω «κατανόηση» έπιστημονικών προβλημάτων. Η Κβαντομηχανική άνήκει κι αυτή στόν χώρο αυτών τών θεωριών.

Τό δυσκατανόητο καί ή άσάφεια γύρω από τήν θεωρία τής Κβαντομηχανικής αφήνει, δυστυχώς, περιθώριο σέ πρόσωπα καί κύκλους, πού άνήκουν στόν ευρύτερο άποκρυστικό χώρο, πού συμπεριλαμβάνεται στό γνωστό σύνδρομο τής «Νέας Έποχής τού Ύδροχόου» (New Age) νά προβάλλουν τήν άποκρυστική τους πίστη σάν «Έπιστήμη» έξαπατώντας τό κοινό.

Αυτός είναι ό συνεπής διαχωρισμός τών δύο αυτών μεγεθών (Έπιστήμης καί Θρησκείας) καί είναι άτυχής καί έπιλήψιμη ή προσπάθεια προβολής τής πίστης τού έπιστήμονα, ως δήθεν έπιστημονικό γεγονός²⁵.

Καί γιά νά προχωρήσουμε κι ένα βήμα παρακάτω, γιά μäs τούς Όρθοδόξους Χριστιανούς, δέν τίθεται θέμα ούτε περί «αιθέρα», ούτε περί «σκοτεινής ύλης» ή «σκοτεινής ενέργειας», ένα προσφιές θέμα τών συγχρόνων θεωρητικών φυσικών ή τών άπανταχού νεοεποχικών, άποκρυστικών. Στήν Έκκλησία γνωρίζουμε πολύ καλά τόν Άλλο Παράκλητο, πού ό Κύριός μας Ίησους Χριστός στέλνει μετά τήν σωματική εις ουρανούς άνάληψή Του. Κατά τήν πίστη μας, γνωρίζουμε καλά ότι Αυτός, ό Παράκλητος, τό Πνεύμα τής Άληθείας είναι «ό πανταχού παρών καί τά πάντα πληρών», ό χορηγός της ζωής. Αυτός πού είναι πάντα μεθ' ήμών, σήμερα καί μέχρι τής συντέλειας τού αιώνος, χαρίζοντάς μας τά δώρα Του, τήν άκτιστη ενέργειά Του.

Αμήν

25. Βλ. π.χ. «Βιώνοντας τό Κβαντικό Σύμπαν», συνέντευξη τού καθηγητή Κβαντομηχανικής κ. Μηνά Καφέτου. <https://www.youtube.com/watch?v=d2e-ZZDqPCw>

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

**ΚΘ' ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ
ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΡΕΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΑΣ**

Μέ την Χάρη του Θεού, πραγματοποιήθηκε και φέτος, στη Λεπτοκαρυά Πιερίας ή «ΚΘ' Πανορθόδοξος Συνδιάσκεψις Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων διὰ θέματα αἰρέσεων καὶ παραθρησκείας». Ἡ Συνδιάσκεψις, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β', μέ τὴν φιλοξενία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους, Κατερίνης καὶ Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου, διεξήγαγε τίς ἐργασίες της, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Σε-

βασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Τυρβάνου κ. Ἰγνατίου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων, ἀπὸ 30ῆς Ὀκτωβρίου ἕως 1ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ. Στὴ Συνδιάσκεψις συμμετείχαν Ἐντεταλμένοι ἑνδεκα Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἑβδομήντα τεσσάρων Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Δωδεκανήσου. Ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων ὄρισε ὡς θέμα τῆς φετινῆς Συνδιασκέψεως «Ψευδοπροφήτες – Ψευδομεσσίες καὶ ἔσχατα».

Μετὰ τὸν Ἀγιασμό, τὸν ὁποῖο ἐτέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Ἰγνάτιος, προσφώνησε τοὺς συνέδρους ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους κ. Γεώργιος καὶ ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν τὰ μηνύματα τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Στὸ μῆνυμά του ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, μεταξύ τῶν ἄλλων, ὑπογράμμισε καὶ τὰ ἑξῆς: «Σέ ἐποχὴ πρωτοφανοῦς πολὺπλευρης κρίσης, ὅπως ἡ σημερινή, οὐτοπικές, ἀνορθολογικές καὶ ἀντιγραφικές προσεγγίσεις τῶν ἐσχάτων εὐρίσκουν εὐκόλη ἀπήχηση καὶ ἀποδοχὴ διεθνῶς.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ ὀρθόδοξη θεώρηση τῶν ἐσχάτων δέν τὰ καταννοεῖ ὡς τέρμα τῆς ἱστορίας πού συνοδεύεται ἀπὸ δυσπερίγραπτα καὶ πρωτοφανῆ γεγονότα, ὅπως κάνουν ἀποκλειστικῶς ἱκανὸς ἀριθμὸς αἰρετικῶν κινήσεων καὶ κατ' ἐπίφασιν χριστιανοὶ «μελλοντολόγοι», βασιζόμενοι σέ ἀυθαίρετες, παράδοξες καὶ ὑποκειμενικές ἐρμηνεῖς βιβλικῶν χωρίων.

Τὰ ἔσχατα μέσα στὸν λειτουργικὸ χρόνο τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι διαρκῆς,

Σημείωση τῆς Σύνταξης

- Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους. Ἡ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ δέν φέρει εὐθύνη γιὰ τίς ἀπόψεις τῶν ἀρθρογράφων.
- Οἱ ἀναδημοσιεύσεις σχολίων ἢ πληροφοριῶν ἀπὸ ξένα ἢ ἑλληνικά περιοδικά καὶ ἄλλα ἔντυπα ἢ τὸ διαδίκτυο δημοσιεύονται μέ κάθε ἐπιφύλαξη, ἀφοροῦν σέ ἀπόψεις καὶ δέν στοχεύουν στήν προσβολή ἢ στήν ἀπομείωση τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως τῶν προσώπων, στά ὁποῖα ἀναφέρονται καὶ τὰ ὁποῖα σεβόμεθα δεόντως.
- Τὴν εὐθύνη γιὰ τίς ἐκφραζόμενες ἀπόψεις στίς δημοσιευόμενες ἐπιστολές φέρουν ἀποκλειστικά οἱ ἐπιστολογράφοι καὶ ὄχι ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπή.
- Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, κατόπιν ἀδείας ἀπὸ τὴν Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

συνεχής, ζωντανή αίσθηση και γεύση της Βασιλείας του Τριαδικού Θεού ως κοινωνία της ακτίστου δόξης Του».

Στήν έναρκτήρια τελετή παρέστησαν οί Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττου κ. Δανιήλ, Γλυφάδας, Έλληνικού, Βούλας, Βουλιαγμένης και Βάρης κ. Παῦλος μέλος τῆς Συνοδικῆς Επιτροπῆς ἐπί τῶν Αἱρέσεων, Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνός (Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο), Πτολεμαῖδος κ. Ἐμμανουήλ (Πατριαρχεῖο Αλεξανδρείας), Λύδδης κ. Δημήτριος (Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων), Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Τιμόθεος, Βράτσας κ. Γρηγόριος (Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας), και οί Ἐπίσκοποι Στρατονικείας κ. Στέφανος και Σιεματίτσε κ. Βαρσανούφιος (Πολωνίας). Ἐπίσης ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Κύπρου και Ἀλβανίας.

Χαιρετισμό ἀπηύθυναν ὁ Δήμαρχος Κατερίνης κ. Σάββας Χιονίδης, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἀντιπεριφερειάρχου Πιερίας κ. Δημήτριος Ρουκάς, και ὁ Πρόεδρος τῆς Σχολῆς Γονέων κ. Κων/νος Κορομπίλης.

Σύμφωνα μέ τό πρόγραμμα, οί εισηγητές διαπραγματεύθηκαν τά ἀκόλουθα θέματα: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος και Ύμηττου κ. Δανιήλ τό θέμα: «Ὁ Κύριος ὤφθη και εἶπεν». Ὁ ὁμιλητής, στήν ἐμπεριστατωμένη και μεστή θεολογικῆς τεκμηριώσεως εἰσηγήσῃ του, τόνισε, μεταξύ ἄλλων, ὅτι: «Στήν Ἁγία Γραφή διαβάζουμε ὅτι κατά καιρούς ὁ Θεός φανέρωνε στούς ἀνθρώπους πού ἐπέλεγε, δηλαδή στούς Προφήτες, τίς ἀποφάσεις και τό θέλημά Του, μέ πολλούς τρόπους. Τά κύρια γνωρίσματα τῶν ἀληθινῶν Προφητῶν εἶναι ἡ ἐπαλήθευση τῶν ἐξαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ συμφωνία τῶν προφητικῶν ἐπαγγελιῶν μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ κ.ἄ. Ὁ Θεός, μέσω τῶν Προφητῶν καλεῖ ἄνδρες και γυναῖκες σέ μετάνοια, πού μαζί

μέ πολλά ἄλλα ἀποτελοῦν τόν πυρήνα τῆς διδασκαλίας τους».

Ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Κωνσταντῖνος Παπαθανασίου τό θέμα: «Ψευδοδιδάσκαλοι και ψευδοπροφητεῖες: Διαχρονική φθορά τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου». Ὁ εισηγητής ἀναφέρθηκε «στά γνωρίσματα τῶν ἀληθινῶν προφητῶν και κατόπιν στήν προειδοποίηση τοῦ Κυρίου γιά τούς ψευδοπροφήτες στήν ἐπί τοῦ Ὁρους Ὀμιλία. Ἡ εἰσήγησή του διαρθώθηκε σέ τέσσερις ἐνότητες: (α) Ψευδοδιδάσκαλοι στήν Παλαιστίνη μέσα ἀπό τά ἐπαναστατικά κινήματα, ὅπως οί ἐπαναστατικοί προφήτες, λαϊκοί και ὄραματικοί, και γνωστοί ἐπίδοξοι μεσσίες. (β) Ἀποκαλυπτικοί - Μεσσιανικοί προπαγανδιστές, ὅπως ὀρισμένοι ἀπό τούς συγγραφείς, τῆ διαφορά προφητείας και ἀποκαλυπτικῆς, μέ χαρακτηριστικό παράδειγμα ὅτι ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου εἶναι μή προφητικό βιβλίο. (γ) Διαστρέβλωση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μέ κυρίαρχη τήν κίνηση ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἀποτελεῖ μυθικό πρόσωπο και τῆ συστηματική προβολή τῆς ἀρνησιθεΐας. (δ) Καταστατικές ἀρχές τῆς βιβλικῆς πίστεως, πού ἀποτελοῦν τά ἀντισώματα στή διαφθορά τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως εἶναι τά θέματα τῆς δημιουργίας, τῆς σοφίας, τοῦ θαύματος, τῆς ἐλπίδας, τῆς μετάνοιας, τῆς ἐξόδου, τῆς πίστεως κ.ἄ.

Τό ἱερό Εὐαγγέλιο εἶναι ἡ ἐκπλήρωση τῆς προφητείας και ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μοναδικός και ἀληθινός Μεσσίας, τό Α και τό Ω, ἡ ἀρχή και τό τέλος, ὁ πρῶτος και ὁ ἔσχατος, ὄχι μόνο κάθε ἀναμονῆς και προσδοκίας, ἀλλά και κάθε ἀποκάλυψης μέ τήν ἱστορική ἔννοια, ἀλλά και τήν ἔσχατολογική προοπτική».

Ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Βασίλειος Γεωργόπουλος, Ἐπίκουρος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. τό θέμα: «Ἡ χιλιαστική δοξασία στίς νεώτερες προτεσταντικές κινήσεις». Ὁ π. Βασίλειος

παρουσίασε τις κυριώτερες θεωρίες περί χιλιετούς βασιλείας πού υπάρχουν σέ μεγάλη προτεσταντικά ύποσύνολα, ανέδειξε τήν αντίθεσή τους πρός τις θέσεις τῶν Λουθηρανῶν καί τῶν Μεταρρυθμισμένων, παρουσίασε ἐκπροσώπους αὐτῶν τῶν θεωριῶν στόν ἑλληνικό χῶρο καί ἐπισήμανε τό ἀντιγραφικό περιεχόμενο αὐτῶν τῶν θεωριῶν (προχιλιαστική-μεταχιλιαστική καί θεωρία τῶν Οἰκονομιῶν).

Ὁ θεολόγος κ. Κωνσταντῖνος Παπαχριστοδούλου, Πρόεδρος τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Γονέων, παρουσίασε τό θέμα: «Σύγχρονοι ψευδοπροφήτες». Ὁ ὁμιλητής ἀναφέρθηκε σέ περιπτώσεις συγχρόνων ψευδοπροφητῶν, οἱ ὅποιοι μέ ἀστήρικτους ἰσχυρισμούς καί διαστρεβλώνοντας τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς προσπαθοῦν νά παραπλανήσουν ἀκόμη καί Ὁρθοδόξους χριστιανούς.

Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀγουστίνος Μύρου, τό θέμα: «Ψευδοπροφητεῖες στά ρεύματα τῶν Πεντηκοστιανῶν». Ἀνέφερε ὅτι τά κίνηματα τῶν Πεντηκοστιανῶν γιά νά ἀποδείξουν ὅτι ὅπωςδήποτε κατέχουν δῆθεν τό χάρισμα τῆς προφητείας, παραθέτουν προσωπικές μαρτυρίες τῶν μελῶν τους γιά προβλέψεις σχετικές μέ τή λύση ἀνυπέροβλων προβλημάτων καί τήν ἐξέλιξη ἱστορικῶν γεγονότων, καί ἰδιαίτερος γιά τά ἔσχατα. Ἐπικεντρώνουν τήν προσοχή τους ἰδιαίτερα στήν ἐφευρεθεῖσα ἀπό αὐτούς τούς ἰδίους “ἀρπαγή τῆς Ἐκκλησίας”, στήν ἐμφάνιση καί κυριαρχία τοῦ Ἀντιχρίστου καί στή Β' Παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Κωνσταντῖνος Χατζηαγγελίδης, τό θέμα: «Οἱ ψευδοπροφητεῖες τῶν “Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά”». Ὁ ὁμιλητής ἀναφέρθηκε στίς κατά καιρούς δῆθεν προφητεῖες τῶν “Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά” περί τῆς Β' Παρουσίας, περί τῶν ἐσχάτων τονίζοντας ὅτι ἡ «Σκοπιά» καθόρισε ἐπανειλημμένως νέες χρο-

νολογίες γιά τά γεγονότα αὐτά, οἱ ὁποῖες ποτέ δέν ἐπαληθεύτηκαν.

Οἱ ἐργασίες τῆς Συνδιασκέψεως ὁλοκληρώθηκαν μέ τις παρεμβάσεις τῶν Ἐντεταλμένων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, οἱ ὅποιοι ἀναφέρθηκαν στό ἀντιαιρετικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται στίς ἐκκλησιαστικές περιφέρειές τους.

Οἱ ἐργασίες τῆς Συνδιασκέψεως ὁλοκληρώθηκαν μέ τή σύνταξη, τή συζήτηση καί τήν ὑπογραφή τῶν Πορισμάτων, καί τήν ἀνανέωση τοῦ Ψηφίσματος τῆς ΚΗ' Συνδιασκέψεως, μέ τό ὅποιο ἐκφράζεται ἡ συμπάρασταση σέ ὀρθοδόξους φορεῖς καί πρόσωπα τά ὅποια διώκονται δικαστικά ἀπό νεοφανεῖς αἰρέσεις καί παραχριστιανικές ομάδες.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Ἡ ΚΘ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί Ἱερῶν Μητροπόλεων γιά θέματα αἰρέσεων καί παραθρησκείας, πού πραγματοποιήθηκε, ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, στή Λεπτοκαρυά Πιερίας, ἀπό 30 Ὀκτωβρίου ἕως 1 Νοεμβρίου 2017, μέ τή φιλόξενη φροντίδα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου καί ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. Ἰγνατίου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν Αἰρέσεων, μέ θέμα: «Ψευδοπροφήτες – Ψευδομεσσίες καί ἔσχατα», μετά ἀπό ἐκτενῆ συζήτηση ἐπί τῶν εἰσηγήσεων, ἐνέκρινε ὁμοφώνως τά ἀκόλουθα Πορίσματα:

Ὁ καθορισμός ἡμερομηνιῶν τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου, σέ συνδυασμό μέ τήν ἐπίκληση διαφόρων πολιτικῶν, κοινωνικῶν καί φυσικῶν φαινομένων, ἀποτελεῖ μόνιμο πειρασμό

στό γίνεσθαι τῆς ἱστορίας, στόν ὁποῖο ὑπέκυψαν οὐκ ὀλίγες αἰρετικές κινήσεις καί πρόσωπα μεμονωμένα, μέ συνέπεια νά προβάλλουν πλήθος συγκεχυμένων γνωμῶν καί θεωριῶν ἐσχατολογικῆς φύσεως.

Ταυτοχρόνως, δέν ἀπουσιάζει ἀπό τό ἱστορικό προσκήνιο καί ὁ ἰσχυρισμός προσώπων πού διατύπωσαν θέσεις ὅτι ἀποτελοῦν, κατά περίπτωση, ἐπανεμφάνιση τοῦ Χριστοῦ πού ἐρχεται γιά νά πραγματοποιήσει μιά νέα ἀποστολή, ἰσχυρισμός πού διατυπώθηκε καί ἀπό παραθρησκευτικές κινήσεις.

Τόσον οἱ αἰρετικές κινήσεις, ὅσο καί νεώτεροι ψευδόχριστοι καί ψευδομεσσίες, στό πλαίσιο μιᾶς ἐλλειμματικῆς καί ἐσφαλμένης προσέγγισης καί κατανόησης τῶν ἐσχάτων, συστηματικά καλλιέργησαν στούς ὀπαδούς τους, ὄχι μόνο τήν ψευδαίσθηση στιγμιαίας σωτηρίας, ἀλλά καί τό ἐγωιστικό φρόνημα ὅτι συγκροτοῦν κλειστή ομάδα ἐκλεκτῶν, πού θά ἐπιβιώσουν ἀπό τά καταστροφικά γεγονότα, τά ὁποῖα συνήθως συνοδεύουν τίς ἐσχατολογικές θέσεις καί ψευδοπροφητείες τους.

Οἱ ψευδόχριστοι καί οἱ ψευδοπροφῆτες εἶναι παρόντες ἤδη στήν Παλαιά Διαθήκη καί στό ἱστορικό προσκήνιο ἀπό τά πρῶτα βήματα τῆς Ἐκκλησίας στήν πορεία της γιά τόν εὐαγγελισμό τοῦ κόσμου. Οἱ προφῆτες στήν Παλαιά Διαθήκη ἀνακοινῶνουν τό θέλημα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τά γνωρίσματα τῶν γνησίων προφητῶν πού τούς διακρίνουν ἀπό τούς ψευδοπροφῆτες εἶναι: α) ἡ ἐπαλήθευση τῶν ἐξαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ καί β) ἡ συμφωνία τῶν προφητικῶν ἐπαγγελιῶν μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στό πλαίσιο τῆς πιστότητας καί τῆς τήρησης τῶν ὄρων τῆς Διαθήκης.

Τό περιεχόμενο τοῦ κηρύγματος τῶν προφητῶν συνίσταται στό ὅτι: α) ὁ Θεός εἶναι κύριος τῆς ἱστορίας, β) καλεῖ τούς ἀνθρώπους σέ μετάνοια, γ) ἐπαγγέλλεται

τήν κρίση τοῦ Θεοῦ σέ περίπτωση ἀμετανοησίας καί δ) ἀναγγέλλει τόν ἐρχομό τοῦ Μεσσία, τή δύναμη καί τή μεγάλη δόξα Του.

Οἱ προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, σέ ἀντίθεση μέ τούς μάγους καί τούς μάντιες τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς, εἶναι οἱ ἀληθινοί ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ. Ἔχουν τόν τίτλο «ὁ βλέπων», «ὁ ὄρων», ἢ «ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ» καί ἡ διακονία τους ἀποβλέπει στό σχέδιο τῆς σωτηρίας, τό ὁποῖο θά ἐκπληρωθεῖ μέ τήν ἔλευση τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ.

Τό ἱερό Εὐαγγέλιο εἶναι ἡ ἐκπλήρωση τῶν μεσσιανικῶν προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μοναδικός καί ἀληθινός Μεσσίας, τό Α καί τό Ω, ἡ ἀρχή καί τό τέλος, ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος, ὄχι μόνο κάθε ἀναμονῆς καί προσδοκίας, ἀλλά καί κάθε ἀποκάλυψης μέ τήν ἱστορική ἔννοια καί τήν ἐσχατολογική προοπτική. Αὐτό σημαίνει ὅτι κέντρο τῆς προφητείας εἶναι τό ἱστορικό παρόν, ἡ ἐκπλήρωση καί πραγματοποίησή της μέσα στήν ἱστορία. Κάθε ἄλλη μελλοντολογική προοπτική, ἀποκομμένη ἀπό τήν χριστοκεντρική διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, σημαίνει παραποίηση τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου καί τῆς εὐαγγελικῆς ἱστορίας καί, κατ' ἐπέκταση, αἰρετική ἐρμηνεία τῆς προφητείας.

Ὁ ἀρχικός Προτεσταντισμός ἀπέρριψε κατά τρόπο σαφῆ τήν περί ἐπιγείου χιλιετοῦς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ δοξασία ὡς ἀντίθετη πρός τήν Ἁγία Γραφή. Στά χρόνια πού ἀκολούθησαν, ἡ χιλιαστική δοξασία ἔγινε ἀποδεκτή καί ἐκφράστηκε στούς 170 καί 180 αἰῶνες ἀπό σημαντικούς ἐκπροσώπους διαφόρων τάσεων τοῦ Εὐσεβισμού. Στή συνέχεια, ἡ δοξασία αὐτή θά ἐμφανιστεῖ μεταγενέστερα, κατά τόν 19ο καί τόν 20ο αἰῶνα μέσα στόν προτεσταντικό κόσμο σέ διάφορα ἐπιμέρους ὑποσύνολα κατά τρόπο δυναμικό καί συστηματικό.

Ἡ χιλιαστική δοξασία μέ μία ποικιλία ἐκδοχῶν τῆς ὡς πρός τήν κατανόησή τῆς καί μέ ἐκδηλητή ριζική ἀσυμφωνία ἐρμηνείας τῶν ἰδίων ἀγιογραφικῶν χωρίων, ἀποτελεῖ διδασκαλία, ὄχι μόνο τῶν γνωστῶν αἰρετικῶν κινήσεων τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά», τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ζ' Ἡμέρας καί τῶν Μορμόνων, ἀλλά εἶναι παροῦσα καί σέ ποικίλες προτεσταντικές κινήσεις. Ἡ χιλιαστική δοξασία στίς διάφορες προτεσταντικές κινήσεις ἐμφανίζεται, ὄχι μόνο στίς δυτικές κοινωνίες, ἀλλά καί σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο, σέ συνδυασμό μάλιστα μέ τό γεγονός ὅτι διάφορα ἱστορικά φαινόμενα, ὅπως μάστιγες, πόλεμοι, λοιμοί κ.ἄ. χρησιμοποιῶνται ὡς ἀποδείξεις τοῦ ἐπικείμενου τέλους.

Βασικό γνώρισμα, ἐπίσης, πολλῶν προτεσταντικῶν κινήσεων καί συγγραφέων, πού ἀποδέχονται τίς ἐσχατολογικές χιλιαστικές θεωρίες, ἀποτελεῖ καί ὁ μόνιμος πειρασμός τους νά προσπαθοῦν νά προσδιορίσουν καί νά ταυτοποιήσουν ἐσχατολογικές ἀναφορές τῆς Ἁγίας Γραφῆς μέ συγκεκριμένες χρονικές περιόδους.

Ἀποτελεῖ παραδοξότητα τό γεγονός, ὅτι αὐτή ἡ δοξασία, ἐνῶ γιά τούς παραδοσιακοὺς προτεσταντικούς κλάδους, τούς

Λουθηρανούς δηλαδή καί τούς Μεταρρυθμισμένους μέχρι σήμερα, ὄχι μόνο δέν ἔχει βιβλικό ἔρεισμα, ἀλλά ἔχει σαφῶς ἀντιβιβλικό χαρακτήρα καί δέν ἀνήκει στό περιεχόμενο τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, γιά τά προτεσταντικά ὑποσύνολα εἶναι αὐτονόητη βιβλική διδασκαλία.

Οἱ ἐρμηνεῖες τῶν ἀγιογραφικῶν μαρτυριῶν τῶν αἰρετικῶν κινήσεων στή συνάφεια αὐτή ἐμπεριέχουν λογικές ἀντιφάσεις καί ἀυθαίρετους ἰσχυρισμούς καί δομοῦν ἕνα λαβύρινθο ἀνορθολογισμοῦ καί σύγχυσης μέ θρησκευτική ἐπένδυση βιβλικῶν, δῆθεν, μαρτυριῶν γιά τά ἔσχατα.

Τά Κινήματα τῶν Πεντηκοστιανῶν, στήν προσπάθειά τους νά ἀποδείξουν ὅτι ὅπωςδήποτε κατέχουν τό χάρισμα τῆς προφητείας, παραθέτουν προσωπικές μαρτυρίες τῶν μελῶν τους γιά προβλέψεις σχετικές μέ τή λύση ἀνυπέρβλητων προβλημάτων, μέ τήν ἐξέλιξη ἱστορικῶν γεγονότων, καί ιδιαίτερα γιά τό τί θά συμβεῖ στά ἔσχατα. Ἐπικεντρώνουν τήν προσοχή τους ιδιαίτερα στή λεγόμενη «ἀρπαγή τῆς Ἐκκλησίας», στήν ἐμφάνιση καί κυριαρχία τοῦ Ἀντιχριστοῦ καί στή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

Σύμφωνα, ὅμως, μέ τούς φορεῖς τῆς ἐν Χριστῷ θείας ἀποκαλύψεως, οἱ θεωρούμενες ὡς προφητεῖες τῶν Πεντηκοστιανῶν

ΟΜΑΔΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΚΗΝΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Λειτουργοῦν καί ἐφέτος, στά πλαίσια τῆς Π. Ε. Γ., οἱ ἐξῆς Ὅμαδες Μελέτης τοῦ Σκηνικοῦ τῶν Αἰρέσεων καί τῆς Παραθρησκείας:

1. **Ὅμαδα Μελέτης** τῆς ἱστορίας, ἐξέλιξης, διδασκαλίας καί δράσης τῆς **Ἐταιρείας «Σκοπία»** τῶν «**Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά**». Κάθε Τρίτη, 4.00' -7.00' μ.μ.
2. **Ὅμαδα Μελέτης** τοῦ σκηνικοῦ τῆς «**Νέας Ἐποχῆς**» (Γκουρουϊστικές, Ἀποκρυφιστικές, Ἐναλλακτικές, Νεο Γνωστικές, Σατανιστικές κ.λπ. ὁμάδες). Κάθε Πέμπτη.
3. **Ὅμαδα Μελέτης** τῶν **Προτεσταντικῶν-Πεντηκοστιανῶν** κινήσεων. Κάθε Δευτέρα, 7.00' -9.00' μ.μ.

Τά **Μαθήματα** πραγματοποιοῦνται σέ αἴθουσα τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (Ἀποστόλου Παύλου 10, δύο δρόμους δεξιά, μετά τήν Ε. Ρ. Τ.). Τηλ. ἐπικοινωνίας: **210 6396 665**.

είναι ψευδοπροφητείες διότι: Πρῶτον, δέν διατυπώνονται κατ' ἐντολήν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Δεύτερον, λέγονται ἀπό πρόσωπα πού ἀποσκοποῦν νά θεμελιώσουν τήν πλάνη σέ θέματα πίστεως, ζωῆς καί λατρείας τοῦ Θεοῦ. Τρίτον, λέγονται ἀπό ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων τό ἦθος εἶναι τελείως ξένο πρὸς τό ἦθος τῶν γνησίων προφητῶν τοῦ Θεοῦ. Τέταρτον, οἱ προφητείες αὐτές δέν ἐπαληθεύονται.

Στούς «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά», ἐκτός ἀπό τόν ἀντιβιβλικό καί παράδοξο ἰσχυρισμό ὅτι ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἔγινε ἤδη ἀοράτως, ἡ ἐσχατολογία τῆς αἵρεσης καί οἱ κατά καιρούς διατυπωθεῖσες ψευδοπροφητείες λειτούργησαν ὡς μηχανισμός ψυχολογικῆς πίεσης. Ἡ διάψευσή τους εἶχε τραγικές συνέπειες σέ προσωπικό καί κοινωνικό ἐπίπεδο. Πρῶην μέλη τῆς «Σκοπιᾶς» μαρτυροῦν ὅτι ἀποχώρησαν, καθὼς ἡ παταγώδης διάψευση τῶν ψευδοπροφητειῶν ἔγινε ἀφορμὴ ἀφύπνισης καί ἀπομάκρυνσῆς τους ἀπό τήν αἵρεση.

Διαπιστώθηκε, ὅτι στά σύγχρονα φαινόμενα ψευδοπροφητείας καί πλάνης ἐντάσσονται καί ἀποκρυφιστικές θεωρίες «τηλεπωλητῶν» καί «μελλοντολόγων», οἱ ὁποῖοι, μέ τήν ἐσφαλμένη νοσηματοδότηση βιβλικῶν ἐβραϊκῶν ὅρων (π.χ. «Ἐλοχίμ», «Νεφελίμ» κ.ἄ.), παρεκκλίνουν σοβαρά ἀπό τήν Ὁρθόδοξη πίστη, ἀπορρίπτοντας τήν Παλαιά Διαθήκη, τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καί τίς Οἰκουμενικές Συνόδους. Μέ τήν ἐπιλεκτική χρήση θέσεων ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συγχρόνων κληρικῶν, οἱ παραπάνω προωθοῦν ἀνορθολογικές καί κακόδοξες θέσεις σχετικά με τά ἔσχατα.

Γενικῶς, τό ἔργο τῶν ψευδοπροφητῶν καί τῶν ψευδομεσσιῶν εἶναι ἓνα εἶδος ἀκήρυκτης ἀντίδρασης πρὸς τήν ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐναντι αὐτῶν οἱ Χριστιανοί ὀφείλουν νά μὴν

ἐνδώσουν, νά μὴν ἐγκαταλείψουν ἢ νά μειώσουν τόν ἀγῶνα τους. «Μὴ παντί πνεύματι πιστεύετε» (Α' Ἰωάν. δ' 1).

Ἡ Συνδιάσκεψη ἀνανεώνει τό Ψήφισμα τῆς ΚΗ' Πανορθοδόξου Συνδιασκέψεως, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἡ συμπαραστάση τῆς σέ Ὁρθόδοξους φορεῖς καί πρόσωπα, τά ὁποῖα διώκονται δικαστικῶς ἀπό νεοφανεῖς αἰρέσεις καί παραθρησκευτικές ὁμάδες, καθόσον δέν ἐξέλιπαν οἱ λόγοι γιὰ τούς ὁποίους εἶχε ἐκδοθεῖ τό Ψήφισμα.

Ἡ Συνδιάσκεψη ἐγκρίνει ὁμοφώνως τά ὡς ἄνω Πορίσματα καί ἐξουσιοδοτεῖ τόν Πρόεδρο αὐτῆς νά τά ὑπογράψει.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνδιασκέψεως † Ὁ Λαρίσης καί Τυρνάβου Ἰγνάτιος

Οἱ Ἐντεταλμένοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Μητροπολίτης Κυδωνίας καί Αποκορώνου Δαμασκηνός

Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, Μητροπολίτης Πτολεμαῖδος Ἐμμανουήλ

Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, Ἀρχιεπίσκοπος Λύδδης Δημήτριος

Πατριαρχείου Ρωσίας, Ἡγούμενος Θεοφάνης Λουκιάνωφ

Πατριαρχείου Σερβίας, Ἀρχιμανδρίτης Εὐσέβιος Μεάντζια

Πατριαρχείου Ρουμανίας, Καθηγητῆς Κυπριανός Στρέτζα

Πατριαρχείου Βουλγαρίας, Μητροπολίτης Βράτσας Γρηγόριος

Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Πρωτοπρ. Δημήτριος Κωστόπουλος

Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Πρωτοπρ. Κυριακός Τσουρός

Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας, Ἐπίσκοπος Σιεματίτσε Βαρσανούφιος

Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, Ἀρχιμ. Κοσμάς Πρίφτης

Ὁ φιλοξενῶν τήν Συνδιάσκεψη † Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος Γεώργιος

ΔΙΑΚΟΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις 26 Νοεμβρίου 2017 πραγματοποιήθηκε έκτακτη Γενική Συνέλευση της «Πανελληνίου Ένώσεως Γονέων», με θέμα τη διαδοχή του Προέδρου του Πνευματικού Συμβουλίου της Ένώσεως, π. Κυριακού Τσουρού.

Ο π. Κυριακός υπήρξε Πρόεδρος του Πνευματικού Συμβουλίου της Π.Ε.Γ., σέ διαδοχή του ιδρυτού της π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου από την ημέρα της κοιμήσεώς του, 3.5.1996.

Ο π. Κυριακός έκανε μιά σύντομη αναδρομή στά είκοσι δύο χρόνια της διακονίας του ως Προέδρου του Πνευματικού Συμβουλίου, εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του και τό σεβασμό του πρός τό πρόσωπο του π. Αντωνίου. Επίσης, εύχαρίστησε όλα τά μέλη τῶν Διοικητικῶν καί Πνευματικῶν Συμβουλίων τῆς περιόδου αὐτῆς, καθώς καί τά μέλη τῆς Π.Ε.Γ. καί ἐκάλεσε όλους σέ συσπείρωση καί συνεργασία γιά τήν πρόοδο καί ἀπρόσκοπτη συνέχιση τοῦ ἔργου τῆς Π.Ε.Γ.

Στή συνέχεια, παρουσίασε καί πρότεινε ὡς διάδοχό του τόν π. Χρυσόστομο Μαϊδώνη, μέλος τῆς Π.Ε.Γ.

Παρουσιάζοντας τόν διάδοχό του ὁ π. Κυριακός ἐτόνισε ὅτι «ὁ π. Χρυσόστομος ἦταν μαζί μας ἀπό τά πρῶτα χρόνια τῆς διακονίας μας μέ τόν π. Αντώνιο στό ἔργο αὐτό. Διακρίνεται γιά τήν εὐσέβειά του, τήν πίστη του, τήν σεμνότητά του, τό ἦθος του, τήν θεολογική του κατάρτιση, τήν ἀριστη γνώση τοῦ ἀντικειμένου τῆς διακονίας μας, τήν ἐμπειρία του στήν πράξη, τήν ἐργατικότητά του, τόν ἱεραποστολικό ζήλο του, ἐντός καί ἐκτός Ἑλλάδος, ἀλλά καί γιά τίς διοικητικές του ἱκανότητες, τίς ὁποῖες ἀνέπτυξε κυρίως ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἱερισσοῦ καί Ἁγίου Ὁρους. Εἶναι λοιπόν, τό κατάλληλο πρόσωπο γιά νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη αὐτή.

Ἡ πρόταση τοῦ ἀπερχομένου Προέδρου ἔγινε ἀποδεκτή καί ἐξελέγη παμψηφεί ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Χρυσόστομος Μαϊδώνης, ὡς νέος Πρόεδρος τοῦ Πνευματικού Συμβουλίου τῆς Π.Ε.Γ.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Από τό **Ραδιοφ. Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 89,5 FM**, μεταδίδεται ἡ ἐκπομπή:
«**Ἀλλοτρίωση δόγματος - ἀλλοτρίωση ἠθους**». **Σάββατο, 14.00-14.30.**

Ἐπιμελεῖται καί παρουσιάζει ὁ Πρωτοπρ. π. Βασίλειος Γεωργόπουλος.

Ἀπό τό **Ραδιοφ. Σταθμό τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας, 91,2 FM**, μεταδίδονται οἱ ἐκπομπές:

α) «**Ἀντιαιρετική Δράση**», **Σάββατο, 12.00-12.45.**

Ἐπιμελοῦνται καί παρουσιάζουν οἱ
Πρωτοπρ. π. Κυριακός Τσουρός καί π. Βασίλειος Γεωργόπουλος

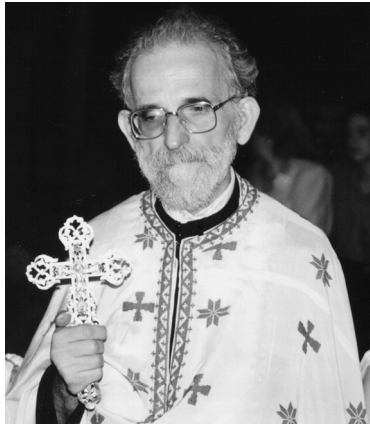
β) «**Σεμινάριο Ὁρθοδόξου Πίστεως**»,
Σάββατο, Χειμερινή ὥρα 18.00-19.00, Θερινή ὥρα 16.00-17.00.

(Ἀναμεταδίδονται οἱ ὁμιλίες πού πραγματοποιοῦνται στό
Ἐνοριακό Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, κάθε Κυριακή, 11:30-13:00).

Ἰστοσελίδα τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
www.ecclesia.gr, e-mail: ierasynodos@ecclesia.gr

Ἰστοσελίδα τῆς ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ:
www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/heresies/HERESIES.HTM
e-mail: aireseis@gmail.com τηλ. 210 7272240-3, fax: 210 7272244

Ἰστοσελίδα τῆς Π. Ε. Γ.: www.ppu.gr τηλ. 210 6396665, fax: 210 6082219

**ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΜΕ
του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου
και συνεργατών του**

1. «Ἡ Ὁρθοδοξία μας».
2. «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Πίστη-Λατρεία- Ζωή».
3. «The Orthodox Church. Its Faith, Worship and Life».
4. «Ἡ ἀστρολογία στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
5. «Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας».
6. «Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ομάδων», (ἔκδ. Γ΄).
7. «Πεντηκοστιανοὶ καὶ Ὁρθοδοξία».
8. «Μετενσάρκωση ἢ Ἀνάσταση; Ὁρθόδοξη θεώρηση τοῦ Κακοῦ», (ἔκδ. Β΄).
9. «Ἀποκρυφισμὸς, Γκουρουϊσμὸς, “Νέα Ἐποχὴ”», (ἔκδ. Γ΄).
10. «Διαλογισμὸς ἢ προσευχὴ; Ὁρθόδοξη θεώρηση».
11. «Ἡ Λατρεία τῆς “Σκοπιᾶς”», (τόμος Α΄).
12. «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ Ὁρθοδοξία», (τόμος Γ΄).
13. «Ἡ χαμένη ἀθωότητα. Περιπλανήσεις σὲ δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου».
14. «Νεοφανεῖς αἱρέσεις-Καταστροφικὲς Λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
15. «Ἐγκληματικὸ δόγμα. Ἐμπειρίες πρῶν σατανιστῶν».
16. «Ὁμάδες ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη», ἔκδ. Ζ΄ Πανορθόδοξο Συνδιασκέψεως (Ἀλιάρτος 20-26/9/1995).
17. «Ναζισμὸς μὲ ἄλλο πρόσωπο. Μεθοδεύσεις ὀλοκληρωτικῶν αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ομάδων».
18. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων. Προβληματικὴ καὶ στρατηγικὴ».
19. «Νεοσατανισμὸς. Ὁρθόδοξη θεώρηση καὶ ἀντιμετώπιση».
20. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. Πρακτικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴν οἰκογένεια».
21. «Τὸ Νόημα τῆς ζωῆς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
22. «Καταστροφικὲς λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ νομικὴ ἀντιμετώπισή τους».
23. «Αὐτογνωσία, αὐτοπραγμάτωση, σωτηρία».
24. «Ρωμαιοκαθολικισμὸς, Προτεσταντισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία».
25. «Ἀφιέρωμα στὸν π. Αντώνιο Αλεβιζόπουλο» ἔκδ. Π.Ε.Γ.
26. Μοναχῆς Ἀντωνίας, «Νεοπεντηκοστιανοὶ στὴν Ἑλλάδα», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
27. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θρησκευτικὴ Ἐλευθερία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
28. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θεοσοφία - “Νέα Ἐποχὴ”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
29. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Σχεδιάσμα Ὁρθόδοξο Κατηχήσεως», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
30. Ἰωάννου Μηλιώνη, «Ναὶ ἢ ΟΧΙ στὸ Χάρι Πότερ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ. (ἔκδ. Δ΄).
31. Λεωνίδου Ἰ. Φιλιππίδου. «Ἡ Παγκόσμιος προσδοκία Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
32. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
33. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Γενικὴ θεώρηση, (τεῦχος 1ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
34. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Καμπάλα κ.λπ. (τεῦχος 2ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
35. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀλχημεία» (τεῦχος 3ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
36. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀποκρυφιστικὲς Ὁμάδες», Ροδόσταυροι κ.λπ. (τεῦχη 4ο-10ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
37. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Νεοαποκρυφισμὸς», (τεῦχη 11ο-15ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
38. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Μαγεία», (τεῦχη 16ο-20ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
39. «Σατανιστικὲς παγίδες» (σειρὰ Β΄), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
40. Κυριάκου Κυριαζόπουλου, «Σαηεντολογία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
41. Κωνσταντίνου Χολέβα, «Ποιοὶ καὶ γιατί ἀμφισβητοῦν τὴν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
42. Ἄννας Μπουρδάκου, «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Ἀπὸ τό Α στὸ Ω», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
43. π. Κυριακοῦ Τσουροῦ, «Ὁ Νεοπαγανισμὸς τῆς “Νέας Ἐποχῆς”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
44. Χρήστου Ταγαράκη, «Εἶναι ἢ γιόγκα σωματικὴ ἄσκηση-γυμναστικὴ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
45. Κωνσταντίνου Παπαχριστοδοῦλου, «Προφήτες καὶ ψευδοπροφήτες», ἔκδ. Π.Ε.Γ.

Βιβλία ἄλλων ἐκδόσεων ποὺ συνιστοῦμε

1. «Ἡ Ὁμοιοπαθητικὴ ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη», ἔκδ. Π.Ε.Γ Βορείου Ἑλλάδος, (ἔξαντλήθηκε). Ὑπάρχει στὴν ἱστοσελίδα: www.orthodoxnet.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=41
2. Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Σύγχρονες Αἱρέσεις. Μιὰ πραγματικὴ ἀπειλή», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
3. Βουδιστικὲς αἱρέσεις στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
4. Μ. Ε. Johnes, α) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ πόλεμος μὲ τὸ θηρίο», β) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ μαρμαρωμένος βασιλιάς», γ) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ τὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης», ἔκδ. Κ. Ε. Δ., Ἰ. Ν. Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν (τηλ. 2610 275022).

Τὰ βιβλία διατίθενται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἄν δὲν τὰ βρίσκετε μπορεῖτε νὰ ἀπευθυνθεῖτε στὴν Π.Ε.Γ, τηλ. 210 6396665, προκειμένου νὰ σᾶς ἀποσταλοῦν ἐπὶ ἀντικαταβολῇ.